

Centrālā statistikas pārvalde

gada pārskats 2022

gada pārskats
2022

Priekšvārds

Godātais lasītāj!

Statistikas datu loma sabiedrībā arvien pieaug – precīzi, aktuāli un atbilstoši rādītāji ir nozīmīgs balsts Latvijas sociāli ekonomiskajai attīstībai. Izvērtējot ārējās vides pārmaiņu ietekmi uz Centrālās statistikas pārvaldes darbību, redzam, ka esam spējuši sekmīgi nodrošināt aktuālus datus, kas dod pareizos signālus lēmumu pieņemējiem, politikas veidotājiem un kopumā sabiedrībai. Lai lietotāji saņemtu kvalitatīvus datus iespējami ātrāk, pastāvīgi uzlabojam darba efektivitāti, ieviešam jaunas metodes un tehnoloģijas.

Mūsdienīga statistika vairs nav iedomājama bez digitāliem datu apstrādes rīkiem, tādēļ pērn turpinājām savu sistēmu attīstīšanu, ieviešot arvien jaunus uzlabojumus – Importa cenu indeksa noteikšanai ieviesta Ražotāju cenu indeksu aprēķināšanas sistēma, pilnveidots Statistikas uzņēmumu reģistrs, izstrādāta Statistisko klasifikāciju satura pārvaldības sistēma, kā arī ārējās tirdzniecības statistikā ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma atbalstu ieviesta Vienotā importa eksporta statistiskās informācijas sistēma.

2022. gadā esam pabeiguši tādus apjomīgus darbus kā 2021. gada tautas skaitīšana un 2020. gada lauksaimniecības skaitīšana. Esam gandarīti par šajos projektos sekmīgi aprobētajām jaunām sadarbības formām ar ārējiem lietotājiem, dažādiem sadarbības partneriem, organizējot mērķauditorijām orientētus pasākumus (akadēmiskās brokastis, darba sanāksmes, konferences).

Iestādes darbības plānošanas ciklā aizvadītais gads iezīmēja mūsu trīsgadu stratēģijas noslēgumu, un, vērtējot rezultātus un darbības rādītājus, secinām, ka esam darbojušies mērķtiecīgi un produktīvi, veiksmīgi īstenojuši savus stratēģiskos mērķus, neskatoties uz jaunajiem izaicinājumiem, mainīgo darba vidi un ārkārtas situācijas noteiktajiem ierobežojumiem. Nākamā perioda iestādes darbības stratēģijas izstrādē lielāko pienesumu deva pašanalizējošā diskusija – spējām novērtēt savas vājās un stiprās puses un kopīgi radīt idejas par turpmāko virzību, noteikt prioritātes un sasniedzamos mērķus.

Šajā izaicinājumu pilnajā laikā izsaku pateicību katram Centrālās statistikas pārvaldes darbiniekam par atbildību, profesionalitāti un godprātību savu pienākumu izpildē, kā arī rūpējoties par efektīvu un uz attīstību vērstu starptautiskās un nacionālās statistikas veidošanu. Lepojamies ar savu darbinieku prasmēm, augsto profesionalitāti, tādēļ, lai to noturētu pastāvīgi augstā līmenī, turpināsim stiprināt kapacitāti, sekmēsīm izaugsmi, prasmju attīstīšanu un zināšanu pilnveidošanu.

Pārskatā aicinu iepazīties ar Centrālās statistikas pārvaldes apkopotajiem 2022. gada darba rezultātiem, īstenotajiem darbības virzieniem un izpildītajiem uzdevumiem, ar būtiskākajām pārmaiņām, kā arī ar informāciju par iestādes resursiem un izvīzītajām prioritātēm 2023. gadam.

Aija Žigure
Centrālās statistikas pārvaldes
priekšniece

PRIEKŠVārds	3
Satura rādītājs	5
Saīsinājumi	7
Pamatinformācija par centrālo statistikas pārvaldi	8
Centrālās statistikas pārvaldes trīsgadu darbības stratēģijas īstenošana	10
Statistikas dimensijas	15
Klasifikāciju pieaugošā loma oficiālajā statistikā	22
Informācijas sistēmu attīstība	26
Ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādes sistēmas uzlabojumi	34
Starptautiskā sadarbība	38
Komunikācija ar sabiedrību	42
Kvalitātes un informācijas drošības pārvaldība	45
Finanšu resursi un rezultatīvie rādītāji	47
Personāls un personāla vadība	52
Jaunieši centrālajā statistikas pārvaldē un Eiropas jaunatnes gads	58
Nākamajā gadā plānotie pasākumi	62

SATURS, SAĪSINĀJUMI, MISIJA

Saisinājumi

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ANO EEK	Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisija
CAWI mobile	Datorizēta tīmekļa interviju sistēma datu ievadei no mobilajām iekārtām
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
COICOP	ANO Individuālā patēriņa veidu klasifikācija
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ECOICOP	Eiropas Individuālā patēriņa veidu klasifikācija
Ekstrastat	Preču ārējās tirdzniecības statistika ar trešajām valstīm
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESS	Eiropas Statistikas sistēma
EUS Regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku
EU SILC	Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem
Eurostat	Eiropas Savienības Statistikas birojs
FM	Finanšu ministrija
IKP	Iekšzemes kopprodukts
Intrastat	preču ārējās tirdzniecības statistika starp Eiropas Savienības dalībvalstīm
ISDAVS	Integrētā statistisko datu apstrādes un vadības sistēma
MK	Ministru kabinets
NACE	Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija
NACE regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju
NUTS	Eiropas Kopienā
NUTS regula	Kopējā statistiski teritoriālo vienību klasifikācija Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par kopējas statistiski teritoriālo vienību klasifikācijas izveidi
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
ONAs	iestādes, kas nodrošina Eiropas oficiālo statistiku
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SQL	strukturētā pieprasījumu valoda (<i>Structured Query Language</i>)
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrija
VID	Valsts ieņēmumu dienests

Pamatinformācija par Centrālo statistikas pārvaldi

Iestādes juridiskais statuss

Centrālā statistikas pārvalde (CSP) ir tiešās pārvaldes iestāde, kas darbojas Ekonomikas ministrijas (EM) pārraudzībā. Ar Statistikas likumu CSP ir noteikta kā oficiālās statistikas sistēmas vadošā iestāde, un tā īsteno funkcionālo padotību attiecībā uz citām statistikas iestādēm oficiālās statistikas nodrošināšanas jomā.

Iestādes misija, vīzija, vērtības un prioritātes

Misija

Uzticamu statistisko datu sagatavošana sabiedrības sociāli ekonomisko procesu izzināšanai un nākotnes lēmumu pieņemšanai.

Vīzija

Vīzija – moderna statistikas iestāde, kas ir līdere valstī inovatīvu metožu lietojumā statistikas nodrošināšanā.

CSP ir noteikusi šādas vērtības:

neatkarība

CSP patstāvīgi, neatkarīgi, vienlīdzīgi un taisnīgi īsteno funkciju izpildi.

profesionalitāte

CSP aizstāv Latvijas intereses, sniedz profesionālo ieguldījumu starptautisko metodoloģisko prasību izstrādē, attīstībā ES likumdošanas procedūras ietvaros un starptautisko organizāciju darbā. Statistikas veidošanā CSP ievieš jaunas tehnoloģijas un metodoloģijas. CSP uzdrošinās eksperimentēt, meklē un izmanto jaunus datu avotus. CSP ir apņēmusies sasniegt kvalitāti un efektivitāti katrā darba posmā.

atvērtība

CSP savā komunikācijā ir atvērta, izzina, skaidro un uzklausa lietotāju vajadzības. CSP piedalās publiskās debatēs statistikas ražošanas jomā nacionālā un starptautiskā līmenī.

Pamatinformācija par Centrālo statistikas pārvaldi

Stratēģiskais virsmērķis – nodrošināt aktuālu statistisko informāciju, stratēģijas darbības periodā attīstot partnerību jaunu datu avotu un metožu izmantošanā statistikas ražošanā.

Pārskata periodā noteiktās stratēģiskās prioritātes:

- Profesionalitātes, darbības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana;
- Sadarbības pilnveidošana ar datu sniedzējiem, datu īpašniekiem un datu lietotājiem statistikas ražošanas procesa attīstībai;
- Datu lietotāju mainīgajām vajadzībām atbilstošas, kā arī jauno ekonomisko parādību uztverošas statistikas savlaicīga nodrošināšana;
- Aktuālas un lietotāju interesēm atbilstošas eksperimentālās statistikas sagatavošana un tās ilgtspējas nodrošināšana, iekļaujot ražošanas procesos;
- Organizācijas informācijas sistēmu attīstība pilna statistisko datu dzīves cikla nodrošināšanai;
- Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas stiprināšana, ieviešot augstā līmenī vispārīgās kvalitātes prasības Latvijas statistikas iestādēs.

Iestādes darbības virzieni un mērķi

Lai īstenotu noteiktās funkcijas, CSP organizē darbību četros virzienos atbilstoši to sasniedzamajiem mērķiem:

Darbības virziena nosaukums	Darbības virziena mērķis
Partnerību attīstīšana efektīvas un drošas datu ekosistēmas izveidē	Veicināt dažādu, tajā skaitā privātu, datu avotu integrāciju statistikas nodrošināšanas procesos
Lietotājoorientēta pieeja statistikas nodrošināšanā, paplašinot statistikas izmantošanu	Atbilstoši datu lietotāju pieprasījumam pilnveidot statistikas datu publicēšanas un izmantošanas iespējas
Iestādes tehnoloģiju un personāla veikspējas attīstība	Uzlabot darba vidi un celt CSP darbības efektivitāti
Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas koordinācija valstī	Uzlabot oficiālās statistikas ražošanas vidi Latvijas statistikas iestādēs

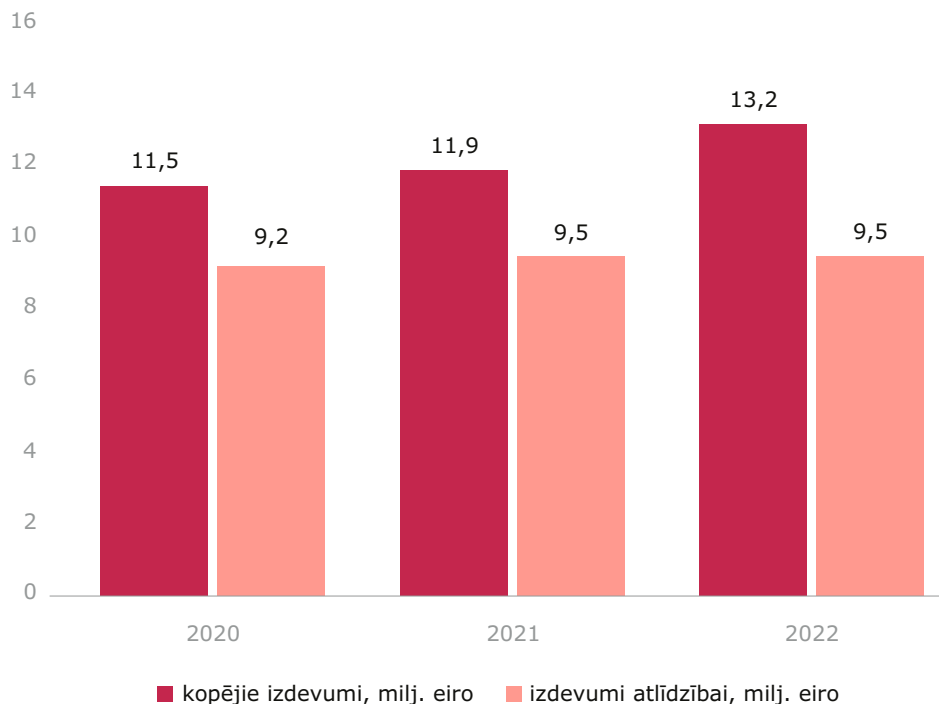
CENTRĀLĀS STATISTIKAS
PĀRVALDES
TRĪSGADU DARBĪBAS
STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA

Centrālās statistikas pārvaldes trīs gadu darbības stratēģijas īstenošana

Kopējais budžets

2022. gads noslēdza CSP trīs gadu (2020.–2022. gads) darbības stratēģijas izpildes periodu. Kopējie izdevumi trīs gadu laikā sasniedza 36,6 milj. eiro, no tiem 77 % izlietoti atlīdzībai.

CSP kopējie izdevumi un tajā skaitā izdevumi atlīdzībai 2020.–2022. gadā

Sasniegtie rezultāti pa darbības virzieniem

CSP darbības stratēģijā 2020.–2022. gadam noteikto darbības virzienu mērķu sasniegšanai plānotie darbības rezultāti ir sasniegti.

To raksturo šādi rezultatīvie rādītāji:

Darbības virziena mērķis veicināt dažādu, tajā skaitā privātu, datu avotu integrāciju statistikas nodrošināšanas procesos				
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Mērvienība	Plānotā vērtība	Sasniegtā vērtība
Attīstīta sadarbība ar datu sniedzējiem	Datu noliktavas ietvaros integrēti dati no ārējiem datu sniedzējiem/īpašniekiem	skaits	77	77
	Ar nozīmīgākajiem administratīvo datu turētājiem noslēgti/aktualizēti sadarbībaslīgumi	skaits	10	11
	Informatīvi pasākumi par pētniecības un attīstības un inovāciju datu uzskaiti komersantiem	skaits	3	6
	Nodrošināts uzņēmumu statistikas pārskatu vidējais atbildētības (savākšanas) līmenis	%	90	91
Respondentu ērtībām un datu apstrādes kvalitātes celšanai uzlabota datu vākšanas vide	Efektīvākai sadarbībai ar datu sniedzējiem tīmekļvietnē ievietoti statistikas pārskatu apraksti	% no veidlapu skaita	100	100
	Sociālās statistikas modernizācijas aktivitāšu ietvaros standartizēti pamatrādītāji mājsaimniecību un personu apsekojumos	skaits	38	38
Darbības virziena mērķis atbilstoši datu lietotāju pieprasījumam pilnveidot statistikas datu publicēšanas un izmantošanas iespējas				
Veicināta datu lietotāju statistikas prātība un pilnveidota datu kvalitāte	Aktivitātes datu lietotāju izglītošanai un statistikas popularizēšanai, t.sk. konferences un prezentācijas	skaits	12	14
	Publiski pieejamās informācijas kvalitātes pilnveidošanas pasākumi, nodrošinot un uzturot atgriezenisko saiti ar oficiālās statistikas lietotājiem	skaits	12	12

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Mērvienība	Plānotā vērtība	Sasniegtā vērtība
Attīstīta statistikas datu izmantošana	Iepriekš noteiktā laikā un sabiedrībai pieejamā veidā oficiālās statistikas portālā publicēta statistikas iestādes oficiālā statistika un aprakstošie metadati saskaņā ar oficiālās statistikas programmu	%	90	90
	OSP Ģeotelpiskās statistikas lejupielādes pakalpes ir atbilstošas INSPIRE direktīvas trešā pielikuma 1. un 10. tēmas prasībām	%	100	100
	Statistikas iestāžu īpatsvars, kuras publicē statistiku, ievērojot atvērto datu standartus	%	100	100
Nodrošināti aktuāli dati un indikatori	Inovatīvi statistikas produkti, specifiskam mērķim veidoti inovatīvi statistikas publicēšanas risinājumi, ģeotelpiskā statistika	skaits	3	3
	Monitorings par Latvijas augstskolu absolventu nodarbinātību un ienākumiem pieaugošā laika periodā	absolventu skaits	60 000	60 000
	Monitorings par Latvijas profesionālās izglītības iestāžu absolventu nodarbinātību un ienākumiem pieaugošā laika periodā	absolventu skaits	24 000	24 000
	Dati mājokļu pieejamībai pēc mājsaimniecību tipa	mājokļu skaits	1 100 000	1 100 000
Darbības virziena mērķis uzlabota darba vide un celta CSP darbības efektivitāte				
Paaugstināta personāla motivācija un pilnveidotas kompetences	Amati, kam veikts funkciju audits un amatu punktēšana	% no kopējā amatu vietu skaita	15	100
	Personāla spēju portfelis	nedefinēto spēju skaits	4	4
	Kompetencēs balstīts personāla atlases process	amatu grupu skaits, kurām izstrādāts kompetenču intervijas modelis	15	15

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Mērvienība	Plānotā vērtība	Sasniegtā vērtība
Optimizēti pamatdarbības procesi	Apsekojumu skaits, kas pievienoti standartizēto sociālās statistikas datu anonimizēšanas prasību ietvaram	skaits	3	3
	Uz savstarpēji saistītu moduļu sistēmu balstīta preču ārējās tirdzniecības statistikas apstrādes sistēma	skaits	1	1

**Darbības virziena mērķis
uzlabota oficiālās statistikas ražošanas vide Latvijas statistikas iestādēs**

Latvijas statistikas iestāžu kompetences paaugstināšana oficiālās statistikas jomā	Latvijas statistikas iestāžu, kas ražo Eiropas statistiku, atbilstība Eiropas statistikas Prakses kodeksa prasībām	%	90	91
	Sanāksmes Latvijas statistikas iestādēm par aktuāliem darbības jautājumiem	skaits	9	1
	Ar katru gadu palielinās Latvijas iestāžu, kas ražo starptautisko un nacionālo statistiku, atbilstības līmenis vispārējām kvalitātes prasībām	%	90	87,4

ONAs atbilstības līmenis 2022. gadā – pilnībā ieviests: 87 %, daļēji ieviests – 9 %; kopā = 96 %. Nav sasniegti plānotie 90 %, jo ir mainījies iestāžu saraksts, kā arī joprojām turpinās Valsts kancelejas iniciatīvas ieviešana, kas paredz lietot Tīmekļvietņu vienoto platformu (TVP) valsts pārvaldē (pārejot uz TVP, joprojām nav pilnā mērā atjaunota informācija, kas bija sagatavota un ievietota iestāžu tīmekļvietnēs).

STATISTIKAS DIMENSIJAS

Statistikas dimensijas

Oficiālās statistikas ražošanas vides uzlabojumi Latvijas statistikas iestādēs pastāvīgi atrodas CSP uzmanības centrā. Eiropas Statistikas prakses kodeksa prasību izpildē sasniegti augsti rezultāti – atbilstības līmenis 87 % apmērā sasniegts statistikas iestādēs, kas nodrošina nacionālo un starptautisko statistiku, un 91 % apmērā ir statistikas iestādēs, kas nodrošina Eiropas statistiku. Individuāli sadarbojoties ar katru statistikas iestādi, CSP uzrauga informāciju par statistikas iestāžu progresu vispārējo kvalitātes prasību izpildē. Kopīgās sanāksmēs iestādes dalās ar savu pieredzi un pārrunā aktualitātes.

CSP nepārtraukti veicina abpusēji veiksmīgu **sadarbību ar respondentiem** – sniedz atbalstu un ievieš respondentu ieteiktās iniciatīvas. CSP kā uz klientu orientēta iestāde savā ikdienas darbā ievēro “Konsultē vispirms” principu. Liela uzmanība tiek pievērsta kvalitatīvu datu nodrošināšanai un nepārtrauktai informācijas pieejamībai – skaidra, viegli atrodama un saprotama informācija CSP tīmekļvietnē, savlaicīga informēšana par respondentu iekļaušanu apsekojumā, mūsdienīgu tehnoloģiju izmantošana mērķauditorijas sasniegšanai, profesionāla konsultāciju sniegšana par veidlapu metodoloģiju un validācijām.

Respondentu sloga mazināšanai CSP speciālisti pastāvīgi nodrošina **administratīvo datu integrāciju statistikas ražošanā**. Piemēram, Uzņēmumu reģistra uzturēto Publisko personu un iestāžu saraksta informāciju CSP izmanto valsts un pašvaldību iestāžu sākotnējai identificēšanai un demogrāfisko rādītāju analīzei. No Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja saņemtie politisko organizāciju (partiju) gada pārskatu dati tiek izmantoti IKP aprēķiniem. No VID saņemtā informācija ar datiem no PVN īpašā režīma deklarācijām un no importa muitas deklarācijām par pasta sūtījumiem līdz 150 eiro izmantota ārējās statistikas vajadzībām. No Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras Traktortehnikas un tās vadītāju valsts informatīvās sistēmas par reģistrēto lauksaimniecības tehniku īpašnieku/ turētāju līmenī saņemtos datus pirmoreiz paredzēts izmantot 2023. gada lauku saimniecību integrētās statistikas apsekojumā.

Kā vienu no attīstības virzieniem CSP saskata arī alternatīvu, tostarp **privātu, datu avotu izmantošanu** statistikas nodrošināšanai, kam ir svarīga loma respondentu sloga mazināšanā. Turpinot statistikas procesa modernizāciju, CSP aktīvi pēta iespējas izmantot alternatīvus datu avotus statistikas ražošanā, piemēram, informāciju par personu **pirkumiem, izmantojot lojalitātes kartes**, lai izstrādātu algoritmus iespējamai datu pārkodēšanai un pievienošanai Mājsaimniecību budžeta apsekojuma datiem. Sākts darbs pirkumu datubāzes (kodu un preču nosaukumu) pārkodēšanas algoritma pārejai uz Starptautisko patēriņa izdevumu klasifikāciju ANO COICOP 2018, lai datus varētu lietot mājsaimniecību patēriņa izdevumu aprēķinos.

Statistikas dimensijas

Iesaistoties starptautiskās darba grupās un divpusējās sanāksmēs ar valstīm, kas **maksājuma karšu** datus integrēja citos statistikas produktos, CSP turpināja šī datu avota izpēti. Lai rastu minētā avota izmantojumu tūrisma statistikā, veikta detalizēta braucieni postenī iekļauto tirgotāju kategoriju kodu izpēte, papildu analīze naktsmītņu pakalpojumu izdevumiem salīdzinājumā ar pieejamo naktsmītņu statistiku un sniegtas rekomendācijas Latvijas Bankas ekspertiem par datu avota izmantošanu.

2022. gada pirmajā pusē sadarbībā ar Latvijas Banku notika aktīvs darbs maksājumu karšu datu izpētē, klasifikāciju savienošanā, metodoloģijas izstrādē, lai šos datus varētu piemērot gan maksājumu bilances, gan IKP aprēķina vajadzībām. Tika izstrādāta metodoloģija, klasifikācijas pārejas, lai maksājumu karšu datus varētu izmantot IKP mājssaimniecību galapatēriņa aprēķina (e-komercijai – rezidentu pirkumi internetā no ārzemēm), rezidentu izdevumu ārzemēs un nerezidentu izdevumu Latvijā novērtējumam, kā arī iekļautu tos nacionālo kontu importa un eksporta aprēķinos. Rezultātā, sākot ar 2020. gada datiem, maksājumu karšu datus jau izmanto minēto IKP pozīciju aprēķinos. Pašlaik nacionālos kontos turpinās izpētes darbs, lai novērtētu maksājumu karšu datu izmantošanu IKP mājssaimniecību galapatēriņa aprēķinam attiecībā uz rezidentu pirkumiem Latvijā.

Eurostat projekta ietvaros veikta lietotāju tūrisma tirgus analīzes vajadzībām saņemto starptautisko **naktsmītņu rezervēšanas platformu datu** dalījumā pa novadiem 2018.–2021. gada, kā arī 2022. gada ceturkšņu operatīvās informācijas izpēte un analīze. Oficiālās statistikas portālā publicēti dati par atsevišķām pilsētām (Rīga, Daugavpils, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Ventspils) saskaņā ar vienošanos ar platformām. Ar šajā projektā gūto pieredzi par privātu datu atkalizmantošanu CSP dalījās *Eurostat* rīkotajā sesijā Starptautiskās oficiālās statistikas asociācijas (IAOS) konferencē Krakovā, Polijā.

Ar prezentāciju "Tūrisma un kultūras sinerģija Latvijas reģionos" platformu un naktsmītņu dati popularizēti Latgalē, Kurzemē, Zemgalē un Vidzemē rīkotajos pasākumos, kas veltīti digitālā mārketinga risinājumiem tūrisma objektu un kultūras pasākumu apmeklējumu veicināšanai.

Viena no CSP trīsgadu darbības stratēģijā izvirzītajām prioritātēm bija aktuālas un lietotāju interesēm atbilstošas **eksperimentālās statistikas** sagatavošana un tās ilgtspējas nodrošināšana, iekļaujot ražošanas procesos. Turpinot paplašināt statistikas klāstu vai tās detalizācijas līmeni atbilstoši lietotāju vajadzībām, CSP ir nodrošinājusi datu lietotājiem jaunus informācijas avotus un publicējusi tādus eksperimentālās statistikas rādītājus kā dati par remigrantu izglītības līmeni un ekonomisko aktivitāti un dati par digitālo tūrisma platformu (*Booking, Airbnb, Expedia* un *Tripadvisor*) darbību un rezervācijām īstermiņa apmešanās vietās.

Dita Zemīte
konferencē Krakovā, Polijā

Statistikas dimensijas

2022. gadā noslēdzās darbs arī pie **2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanas datu publicēšanas**. Publicēti rezultāti par ekonomiskajiem, ģeogrāfiskajiem (darbavietas atrašanās vieta) un izglītības rādītājiem atbilstoši oficiālās statistikas programmai, kā arī robežām no 2021. gada 1. jūlija pēc administratīvi teritoriālās reformas. MK 2022. gada 5. jūlija sēdē noslēdzošais informatīvais ziņojums "Par pasākumu plānā 2021. gada tautas skaitīšanas sagatavošanai un organizēšanai paredzēto pasākumu izpildi" pieņemts zināšanai, protokollēmumā nosakot, ka informatīvajā ziņojumā minētajām institūcijām tām piešķirto līdzekļu ietvaros jāturpina administratīvo datu attīstīšana un kvalitātes pilnveide, tai skaitā ņemot vērā oficiālās statistikas vajadzības.

Par labu tradīciju kļūst **akadēmiskās brokastis** ar Latvijas akadēmiskās vides pārstāvjiem, kas ir domu apmaiņa par CSP ražoto datu izmantošanas iespējām un pētnieku vajadzībām. Sadarbībā ar Latvijas Universitāti un Latvijas Darba devēju konfederāciju 2022. gada oktobrī organizētajā pasākumā diskusijas raisīja arī jūnijā publicētie tautas un mājokļu skaitīšanas iedzīvotāju izglītības līmeņa un ekonomiskās aktivitātes rādītāji, kā arī CSP sociālās statistikas apsekojumu aktualitātes un datu piedāvājums. Savukārt 2022. gada 17. novembrī organizēta 2021. gada tautas skaitīšanas noslēguma domnīca kā 2021. gada tautas skaitīšanas galveno rādītāju gala publikācijas atvēršanas pasākums un viedokļu apmaiņa par tālāko attīstību tautas un mājokļu skaitīšanas datu sagatavošanā.

Sigita Purona- Sida un Aija Žīgure
Tautas skaitīšanas domnīcā

Atbilstoši MK noteikumiem 2022. gada decembrī Izglītības un zinātnes ministrijai sagatavoti un iesniegti **augstskolu un profesionālās izglītības iestāžu absolventu monitoringa** kopsavilkuma dati, kas satur informāciju par absolventu 2021. gada ienākumiem un ekonomisko aktivitāti 2021. gada sākumā. Dati par 2017. gada absolventiem sagatavoti jau ceturto reizi, kas ļauj vērtēt absolventu nodarbinātības un ienākumu izmaiņas ilgākā laika posmā.

Eurostat granta projekta ietvaros 2021.–2022. gadā pirmo reizi veikts **ar dzimumu saistītas vardarbības apsekojums**. Iepriekš bieži norādīts uz šāda veida datu trūkumu, tādēļ CSP sagatavoja publikāciju "Vardarbības izplatība Latvijā, 2021", preses ziņojumus "Katrs ceturtais sieviete un katrs piektais vīrietis ir saskāries ar vardarbību", "Sievietes biežāk nekā vīrieši ir piedzīvojušas seksuālu uzmākšanos darba vietā", kā arī infografiku ar vardarbības apsekojuma rezultātiem sociālajos tīklos, kas dos būtisku ieguldījumu situācijas analīzei Latvijā un tālākās politikas plānošanai.

2022. gadā ieguldīts nozīmīgs darbs, lai sagatavotu publicēšanai oficiālajā statistikas portālā jaunu sadaļu **"Sociālā iekļaušanās"**. Tajā ietverti sociālās nevienlīdzības rādītāji par materiālo nenodrošinātību, monetāro nabadzību, nodarbinātību, izglītību, veselību un sabiedrības līdzdalību, kā arī statistikas apkopojums par Labklājības ministrijas definētajām sociālās atstumtības riskam

Statistikas dimensijas

pakļautajām iedzīvotāju grupām, t.sk. personām ar invaliditāti, personām, kurām noteikta atbilstība trūcīgas personas statusam, bezdarbniekiem, romiem, pirmspensijas un pensijas vecuma personām u.c. Tādējādi sniegts CSP ieguldījums, lai nodrošinātu Latvijas virzību uz ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanas regulāru un sistemātisku monitoringu, sniedzot datu lietotājiem viegli pieejamus un izprotamus datus.

CSP nodrošina nepieciešamo informāciju par ES Zaļā kursa ietvaros noteikto **ilgtspējīgas attīstības prioritāšu monitoringu** nacionālā līmenī. Veidojot informatīvo pamatu reģionālo klimata politiku un plānu tālākai attīstībai un īstenošanai, ņemta dalība reģionālo rādītāju pieejamības par siltumnīcefekta gāzu emisijām, par klimata pārmaiņu ietekmju mazināšanu un pielāgošanas klimata pārmaiņām sistēmas izveidē. Reģionālo klimata pārmaiņu politikas plānošanas un ieviešanas veicināšanai CSP ir apzinājusi reģionālo datu vākšanas un ziņošanas sistēmas izveidē iesaistīto institūciju skatījumu par reģionālajiem klimata rādītājiem. CSP ir uzsākta metodoloģijas izstrāde reģionālo rādītāju (emisiju) aprēķināšanai reģionālā mērogā tādām darbībām kā enerģētika, transports, lauksaimniecība. 2022. gadā jau publicēti pirmie reģionālie rādītāji par saražotās siltumenerģijas īpatsvaru pēc patērētā kurināmā. Ar CSP paveikto klimata rādītāju definēšanā un metodoloģiju izstrādē 29. septembrī projekta vidusposma konferencē iepazīstināti 267 dalībnieki no 39 institūcijām – ministrijām, valsts institūcijām, zinātniskajām iestādēm, kā arī pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām.

2020. gada lauksaimniecības skaitīšana noslēgusies, 2022. gada 31. martā publicējot preses ziņojumu ar datu tabulām valsts un reģionu līmenī par tādām tēmām kā ekonomiski aktīvo saimniecību raksturojums, zemes izmantošana, lauksaimniecības dzīvnieki, lauksaimniecībā nodarbinātie, izmantotās lauksaimnieciskās ražošanas metodes. Atsevišķi rādītāji publicēti novadu un pagastu līmenī 2020. gadā, kā arī dalījumā pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā. Šajā lauksaimniecības skaitīšanā CSP spēja ne tikai samazināt lauksaimniekiem slogu un datu vākšanas izmaksas, palielinot administratīvo datu izmantošanu, bet arī ieviesa novatoriskas izplatīšanas metodes.

2022. gada 31. martā 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas rezultāti prezentēti datu lietotājiem, respondentiem un mediju pārstāvjiem tiešsaistes seminārā "2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas rezultātu ieguldījums lauksaimniecības attīstībā". Seminārū bija iespējams skatīties CSP tīmekļvietnē, CSP "Facebook" kontā un ziņu aģentūras LETA tīmekļvietnē, un tajā piedalījās gan CSP un Zemkopības ministrijas pārstāvji, gan arī dažādu lauksaimniecības organizāciju pārstāvji.

Armands Plāte uzstājas vidusposma konferencē

Anita Raubena, Armands Plāte un Aija Žigure seminārā

Statistikas dimensijas

Lai spētu paredzēt pārtikas un lopbarības nodrošinājumu pasaules tirgū pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā, sākot ar 2022. gada jūliju, dalībvalstīm ik ceturksni jāziņo Eiropas Komisijai par **stratēģiski svarīgu produktu** (graudu un rapša) krājumiem. Informācijas nodrošināšanai pieprasītajā regularitātē uzņēmumiem, kas iepērk Latvijā izaudzētos graudus, pākšaugus un rapsi, noteikts reizi ceturksnī sniegt informāciju par krājumiem, veicot attiecīgas izmaiņas veidlapas iesniegšanas periodiskumā. Lai Eiropas Komisija varētu sekot līdz gāzes patēriņa samazināšanas pasākumu realizācijai, 2022. gada apkures sezonā katru otro mēnesi tika ziņoti operatīvie dati par dabasgāzes patēriņu.

No prezentācijas
preses brīfingā par mobilitāti

"Kopējā **mobilitāte Latvijā** ir samazinājusies, tomēr ir palielinājies ikdienā veiktais braucienu skaits", tāds ir viens no galvenajiem secinājumiem pēc aptaujas datu apkopošanas, ar kuru 23. septembrī rīkotajā preses brīfingā iepazīstināja CSP kopā ar SIA "Grupa 93" ekspertu mobilitātes datu analīzes jomā un "Rail Baltica" pārstāvi.

2021. gadā pēc četrus gadus pārtraukuma aptauja par pasažieru mobilitāti veikta, īstenojot *Eurostat* granta projektu. Tā mērķis bija noskaidrot iedzīvotāju pārvietošanās paradumus un iegūt ar citām ES dalībvalstīm salīdzināmus rādītājus, lietojot vienotu metodoloģiju. Atsaucoties datu lietotāju vajadzībām, aptaujā tika iekļauti arī tādi jauni jautājumi, kas ļāva novērtēt koplietošanu un kopbraukšanu, jaunus mikromobilitātes risinājumus un Covid-19 ietekmi. Mobilitātes rādītāji nacionālā līmenī ir unikāli dati, kas raksturo sabiedrības pārvietošanos ar dažādiem transporta veidiem, to biežumu, ilgumu un garumu, un tas ļauj nozāres ekspertiem plānot un modelēt pasažieru plūsmas, pielāgot tās vides prasībām. Oficiālās statistikas portālā publicētas datu tabulas ar mobilitātes rādītājiem par 2017. un 2021. gadu.

27.septembrī ar hibrīdvidē organizēto mobilitātes statistikas datu lietotāju semināru noslēdzās pasažieru mobilitātes apsekojums. Seminārā datu lietotāji gan no Latvijas, gan ārvalstīm tika iepazīstināti ar SIA "Grupa 93" prezentāciju "Rezultātu analīze un secinājumi no datu lietotāja skatupunkta – Rīga un Pierīga, tās mobilitātes izaicinājumi" un Itālijas kompānijas "TRT TRASPORTI E TERRITORIO srl" eksperta redzējumu par mobilitātes aptaujas datu izmantošanu "Rail Baltica" tīkla modelēšanā visās Baltijas valstīs. Satiksmes un infrastruktūras attīstības plānotāji uzsver datu vajadzību par aktīvo pārvietošanos, riteņbraukšanu un staigāšanu.

Tā kā Latvija bija viena no nedaudzām ES dalībvalstīm, kas veica pasažieru mobilitātes apsekojumu, CSP ar savu pieredzi iepazīstināja vairākos starptautiskos pasākumos: ANO darba grupas 73. sesijā par transporta statistiku Ženēvā, OECD Starptautiskajā Transporta forumā Parīzē, ikgadējā Transporta statistikas grupas tikšanās reizē un mobilitātes aptaujām veltītajā konferencē Lisabonā.

Statistikas dimensijas

Popularizējot datus un to iespējas augstskolu studentiem, prezentācijā "Mobilitāte Latvijā – statistika par Latvijas iedzīvotāju mobilitāti", 16. decembrī CSP ekspertes iepazīstināja Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātes maģistrantūras studentus ar 2021. gada apsekojuma rezultātiem un šo datu pieejamību dažādiem pētījumiem.

Atsaucoties **lietotāju vajadzībām pēc jauniem datiem**, CSP arvien attīsta jaunus datus un veic izmaiņas esošo datu nodrošināšanā. Lielākoties tas ir iespējams ar ārvalstu grantu finansējuma atbalstu. Pēc Eiropas Komisijas Ekonomikas un finanšu ģenerāldirektorāta pieprasījuma un ar tā finansiālu atbalstu, izmantojot CSP veiktajos konjunktūras apsekojumos iegūtos datus, veikts jauna konjunktūras rādītāja "Darbaspēka uzkrāšanas rādītājs" aprēķins mazumtirdzniecības nozarē, nodrošināta laikrinda no 2010. gada janvāra. Vienlaikus uzsākts arī šāda rādītāja aprēķins būvniecībā, apstrādes rūpniecībā, mazumtirdzniecībā un pakalpojumu sektorā.

Pirmo reizi oficiālās statistikas portālā publicēti eksperimentālās statistikas dati par **globālajām vērtību ķēdēm**, kas iegūti granta projekta ietvaros veiktajā apsekojumā. Statistika par globālajām vērtību ķēdēm ir nozīmīgs informācijas avots, kas ļauj sekot tirdzniecības, darba vietu ilgspējas un ekonomikas attīstības politikai. Globālo vērtību ķēžu statistika var palīdzēt izmērīt organizatoriskos modeļus vietējās, reģionālajās un globālajās vērtību ķēdēs un pārraudzīt to ietekmi uz nodarbinātību, algām, pievienoto vērtību, inovācijām, prasmēm, uzņēmumu izdzīvošanu un apgrozījumu. No ES politikas viedokļa šāda analīze sniedz svarīgus datus par ES darbavietu pārvietošanos uz valstīm ārpus ES, atkarību no ķēdes ārvalstu daļām un ES integrāciju globālajās vērtību ķēdēs, it sevišķi tādēļ, ka parādās ziņas par globālo vērtību ķēžu saīsināšanu un deglobalizācijas tendenci Covid-19 pandēmijas dēļ.

Dažādu **būvmateriālu izmaksu izmaiņu** dēļ īsā laika periodā papildus esošajām Būvniecības izmaksu indeksa agregācijām ieviests jauns agregācijas līmenis, kas paredz iespēju aprēķināt kopējo būvniecības izmaksu indeksu būvmateriāliem sadalījumā pa būvmateriālu grupām. Sākot ar 2022. gada 12. jūliju, oficiālās statistikas portālā ik mēnesi publicē būvniecības izmaksu indeksus pa resursu veidiem un būvmateriālu grupām. Indeksi ir pieejami, sākot ar 2021. gada janvāri, par bāzes periodu nosakot 2021. gadu. Jaunais būvniecības izmaksu indeksu sadalījums pa būvmateriālu grupām ir pieejams tikai kopējam būvniecības izmaksu indeksam.

Turpinot **inovatīvu statistikas produktu** izveidi statistikas ražošanas attīstībai, tapis Covid-19 izplatības analīzes rīks, un tajā attēlota Covid-19 infekcijas izplatība Latvijas novados, pagastos un Rīgas apkaimēs. Par katru teritoriju iespējams apskatīt Covid-19 saslimstības 14 dienu kumulatīvo rādītāju uz 100 tūkst. iedzīvotāju, salīdzinājumu ar Latvijas vidējo un izmaiņas pret iepriekšējo dienu. Dati pieejami laika periodā no 2020. gada 12. marta līdz jaunākajiem CSP rīcībā esošajiem datiem.

CSP ekspertes kopā ar studentiem pēc prezentācijas par mobilitātes statistiku

KLASIFIKĀCIJU PIEAUGOŠĀ LOMA OFICIĀLAJĀ STATISTIKĀ

Klasifikāciju pieaugošā loma oficiālajā statistikā

Statistikas likumā klasifikācijas definē kā sistematizētu objektu sadalījumu pēc noteiktām pazīmēm, kurā katram objektam vai objektu grupai ir piešķirts kods. Statistikā grupē dažādus objektus (piemēram, uzņēmumus, automašīnas, teritorijas, cilvēkus), apvienojot tos kopās pēc noteiktām pazīmēm un piešķirot šīm kopām kodu, ko lieto turpmākajā datu apstrādē. Ja, izmantojot vienas un tās pašas pazīmes un kodus, dažādi statistikas ražotāji ilgā laika posmā grupē datus, kas apraksta vienu un to pašu parādību, tiek iegūta salīdzināma statistika.

Oficiālās statistikas nodrošināšanā izmantojamo statistisko klasifikāciju sarakstu apstiprinājis MK. Tajā ietvertas 56 statistiskās klasifikācijas, par kuru ieviešanu, uzturēšanu un publicēšanu atbildīgas 12 valsts institūcijas.

Statistisko klasifikāciju lietošanas mērķis ir nodrošināt oficiālās statistikas salīdzināmību un apriti noteiktā ekonomikas telpā:

- nacionālajā līmenī – valsts vajadzībām izstrādātas nacionālās klasifikācijas, kā arī ES un starptautiskās klasifikācijas, ja tās var lietot tieši;
- Eiropas Ekonomikas zonā – ES klasifikācijas, kuras izstrādā ES iestādes;
- starptautiskajā līmenī – starptautiskās klasifikācijas, kuras izstrādā starptautiskās organizācijas.

Tā kā ievērojams datu apjoms tiek uzkrāts dažādās valsts informācijas sistēmās un datubāzēs, arī tām būtu jālieto vienotas starptautiskās un nacionālās klasifikācijas (piemēram, valstu kodi, Izglītības klasifikācija, Profesiju klasifikators), veicinot datu savietojamību un atkalizmantošanu, un sistēmu pārziņiem jānodrošina normatīvajos aktos noteikto klasifikāciju izmantošana.

Visbiežāk CSP saņem jautājumus par saimnieciskās darbības veida noteikšanu saskaņā ar Saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju Eiropas kopienā (NACE). CSP nodrošina konsultācijas par klasifikāciju jautājumiem ne tikai iestādēm un organizācijām, kuras uztur dažādus reģistrus vai pašas apkopo statistikas datus, bet arī uzņēmumiem un fiziskām personām..

CSP nodrošina klasifikāciju kataloga uzturēšanu CSP tīmekļvietnē, iekļaujot tajā tādu informāciju par katru no MK noteikumos iekļautajām klasifikācijām kā nosaukums, redakcija vai izdošanas gads, statuss (nacionālā, ES vai starptautiskā), ieviešanas mērķis, klasificēšanas objekts, lietošanas joma, tiesiskais pamatojums, izstrādātājs, atbildīgā valsts pārvaldes iestāde, plānotā aktualizēšana vai pārskatīšana, pieejamība, lietotā kodēšanas sistēma, koda garums, līmeņu skaits un kontaktpersona.

CSP tīmekļvietnē publicētā informācija, sadarbojoties ar konkrēto klasifikāciju

Klasifikāciju pieaugošā loma oficiālajā statistikā

atbildīgo valsts pārvaldes iestādi un kontaktpersonu, tiek pārskatīta vismaz reizi gadā, nodrošinot publicētās informācijas patiesumu un aktualitāti.

Atsevišķās klasifikācijas ir savstarpēji saistītas.

Ekonomisko procesu raksturošanai lietoto klasifikāciju savstarpējā saistība

CN

Kombinētā nomenklatūra

CPA

Preču statistiskā klasifikācija pēc saimniecības nozarēm

CPC

Centrālā preču klasifikācija

HS

Preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizētā sistēma

ISIC

Starptautiskā standartizētā visu ekonomiskās darbības veidu klasifikācija

NACE

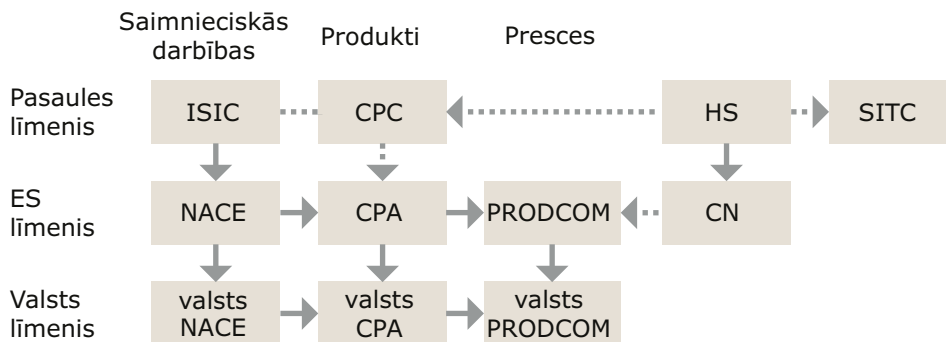
Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā

PRODCOM

Rūpniecības produkcijas klasifikācija

SITC

Starptautiskā standartizētā tirdzniecības klasifikācija

- ➔ ir atsaucē klasifikācija
Klasifikācijas savstarpēji ir strukturāli saistītas
- ➡➡ ir atsaucē klasifikācija
Klasifikācijas saistītas ar kodu atbilstības tabulām
- klasifikācijas saistītas ar kodu atbilstības tabulām

Lai klasifikācijas būtu saskaņotas un mūsdienīgas, starptautiskā, ES un valstu līmenī, tiek ieguldīts liels darbs. Pēdējos gados notiek vairāku starptautiskā un ES līmeņa klasifikāciju pārskatīšana, kas tuvojas noslēgumam, un tiek plānoti jauno klasifikāciju versiju ieviešanas darbi. Šādos attīstības darbos piedalās arī CSP.

2022. gadā CSP sadarbojās ar ANO Statistikas komisiju, nodrošinot Latvijas viedokļa sniegšanu par Starptautisko standartizēto visu ekonomiskās darbības veidu klasifikāciju (*ISIC 4*. redakcija).

2022. gadā ES turpinājās Saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas (NACE) 2. redakcijas pārskatīšana, kurā CSP nodrošināja aktīvu Latvijas līdzdalību, sagatavojot viedokli par jaunās NACE 2.1. redakcijas struktūru un ieviešanas plānu. Klasifikāciju pārskata, lai nodrošinātu tās atbilstību būtiskajām pēdējā desmitgadē notikušajām izmaiņām ekonomisko darbības veidu struktūrā (piemēram, tirdzniecības struktūra pēdējā desmitgadē ir

Klasifikāciju pieaugošā loma oficiālajā statistikā

mainījies, būtiski pieaugot attālinātās tirdzniecības īpatsvaram, kā arī enerģijas ieguvē ir nepieciešams izdalīt atsevišķi enerģijas ieguvē no atjaunojamiem enerģijas avotiem), kā arī straujajai jauno tehnoloģiju attīstībai (piemēram, nanotehnoloģiju un citu zinātnes sasniegumu ieviešana ražošanā, digitalizācijas straujā attīstība). 2023. gada 9. martā stājās spēkā grozījumi NACE regulā, kas nosaka, ka jauno NACE 2.1. redakciju datu nosūtīšanai EK piemēros no 2025. gada 1. janvāra, ņemot vērā deleģētajā regulā noteiktos datu nosūtīšanas termiņus katram specifiskajam statistikas domēnam. Šobrīd turpinās darbs pie NACE 2.1. redakcijas paskaidrojošo piezīmju un kodu pārejas tabulu izstrādes.

CSP ir devusi ieguldījumu *NUTS* regulas grozījumu sagatavošanā, lai Latvijas statistiskos reģionus pielīdzinātu esošajiem plānošanas reģioniem. 2022. gada 26. decembrī EK pieņēma deleģēto regulu, ar kuru tika veikti grozījumi esošajā *NUTS* regulā, aizvietojot iepriekšējos pielikumus (tai skaitā 1. pielikumu, kas nosaka *NUTS* reģionus) ar jauniem. Datu nosūtīšana EK atbilstoši jaunajam statistisko reģionu dalījumam dalībvalstīm jānodrošina no 2024. gada 1. janvāra, bet laikrindas būs jāpārrēķina un jānosūta līdz 2026. gada 1. janvārim.

Lai veicinātu datu apstrādes un analīzes procesa efektivitāti gan statistikas datu ražotājiem, gan datu lietotājiem, 2022. gadā izstrādāta Statistisko klasifikāciju satura pārvaldības sistēma. Tā mašīnlasāmā un saistīto atvērto datu formātā nodrošinās aktuālās statistiskās klasifikācijas, to grupējumus, versijas, sasaisti ar citām radniecīgām klasifikācijām, kā arī pāreju uz līdzīgām ES un starptautiskajām klasifikācijām. Moderno tehnoloģiju izmantošana CSP paaugstinās arī klasifikāciju konsultāciju pakalpojuma efektivitāti.

INFORMĀCIJAS SISTĒMU ATTĪSTĪBA

Informācijas sistēmu attīstība

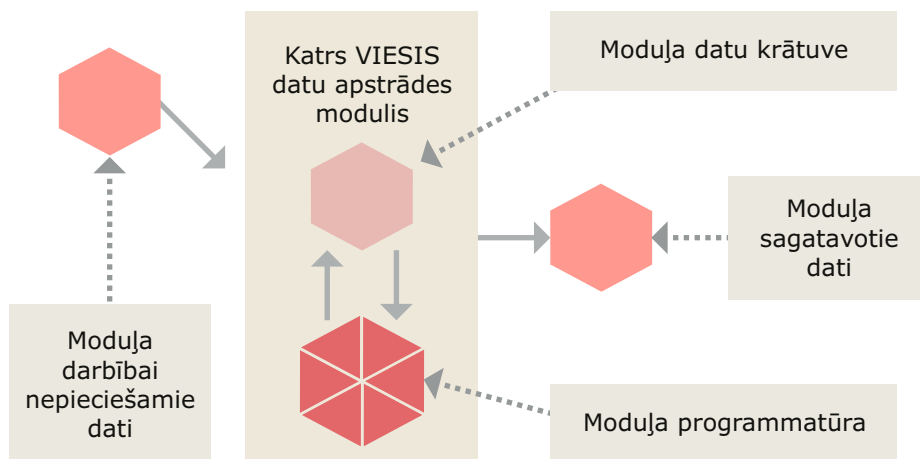
Aizvadītajā gadā CSP attīstīja statistiskās informācijas sistēmas vairākās statistikas nozarēs. Šo sistēmu izstrāde nodrošinās statistisko datu apstrādi ar augstāku automatizācijas pakāpi un augstāku kopējo digitalizācijas līmeni. Papildus tam integrēti veidotas statistiskās informācijas sistēmas nodrošina biznesa procesu caurspīdīgumu un uzlabo datu apstrādes efektivitāti.

2022. gadā CSP realizēja tādus projektus kā Vienotā importa un eksporta statistiskā informācijas sistēma, Ražotāju cenu indeksu aprēķinu sistēmas 1. kārtā, Uzņēmējdarbības strukturālās statistikas kopsavilkumu validācijas sistēma, Klasifikāciju informācijas sistēma, Statistiskā uzņēmumu reģistra uzlabošana, Darba laika uzskaites CSP darbiniekiem sistēma, CSP Intraneta vietnes modernizācija un Datorizēto tīmekļa interviju sistēmas datu ievade no mobilajām iekārtām (CAWI mobile).

Vienotā importa un eksporta statistiskā informācijas sistēma (VIESIS)

Sadrumstaloto preču ārējās tirdzniecības datu apstrādes sistēmu un vietņu izmantošanas vietā ieviesta Vienotā importa un eksporta statistiskā informācijas sistēma. Tā ir datu apstrādes sistēma, tādēļ lielākoties visi moduļi ir saistīti ar datu apstrādi, kur tikai atsevišķi moduļi kalpo kā palīgmoduļi vai servisa moduļi.

Datu apstrādes moduļa vienkāršota shēma

Informācijas sistēmu attīstība

Vienotajā importa un eksporta statistiskajā informācijas sistēmā ir tādi datu apstrādes moduļi kā Ekstrastat muitas dati, citu dalībvalstu mikrodati, Intrastat respondentu dati, VID PVN dati, Latvijas mikrodati apmaiņai, trūkstošo datu novērtējums, Importētāju un eksportētāju reģistrs, analītika un ražošanas datubāze.

Papildus minētajiem moduļiem sistēmā pastāv Metadatu modulis un Administrēšanas modulis. Šo moduļu datus izmanto, lai nodrošinātu datu apstrādes procesus. Vienotajā importa un eksporta statistiskajā informācijas sistēmā visas datu apstrādes struktūras, apstrādes nosacījumi un algoritmi aprakstīti metadatos, tādējādi metadatu modulis kalpo kā kopējā krātuve, kurā visi apstrādes algoritmi, datu struktūras un savstarpējās saites tiek glabātas un uzturētas. Tāpat metadatu modulī tiek glabātas un uzturētas visas klasifikācijas, kas tiek izmantotas datu apstrādes moduļos. Datu apstrādes procesos šos metadatus izmanto, lai nodrošinātu apstrādes procesus atbilstoši metadatos definētajiem algoritmiem. Administrēšanas bāzē tiek uzkrāti dati par lietotājiem un lietotāju pieejas tiesībām.

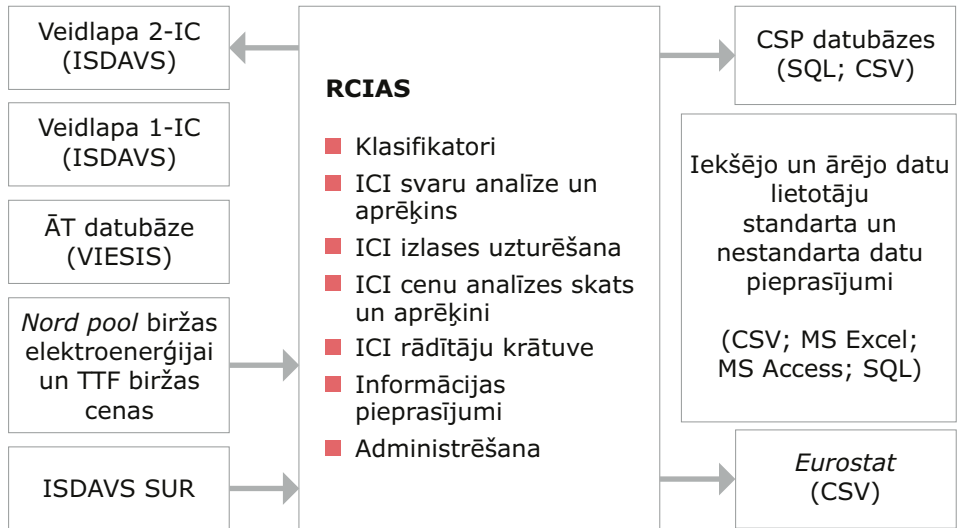
Ražotāju cenu indeksu aprēķinu sistēmas 1. kārtā

Ražotāju cenu indeksu aprēķinu sistēma izstrādāta, lai efektīvizētu CSP darbinieku darbu, automatizētu un pilnveidotu indeksu aprēķināšanu, uzglabāšanu, ārējo un iekšējo datu lietotāju prasībām nepieciešamo datu sagatavošanu, kā arī indeksu publicēšanu oficiālajā statistikas portālā.

Sistēmā uzturētas atsevišķas ražotāju cenu indeksu plūsmas (pavisam pieci dažādi indeksi), katrai plūsmai piesaistot nepieciešamos datu avotus, aprēķinus, kopsavilkumus un publikācijas, apkopo datus vienotā informācijas sistēmā, importē pirmdatos no ISDAVS un no citiem datu avotiem (*.xlsx, *.accdb, *.csv, SQL), aprēķināti svāri, indeksi, pārmaiņas un ietekmes, veikta iegūto datu pirmapstrāde, manuālu datu ievade un korekcijas, automatizēta pirmdatu kvalitātes kontrole, iespējas analizēt un lietot atbilstošo indikatoru imputācijas metodes, nodrošināta iespēja visos datu apskates skatos filtrēt un eksportēt atlasītos datus, sagatavoti kopsavilkumi dažādos formātos (*.xlsx, *.accdb, *.csv), sagatavoti publicēšanai dati atbilstoši datu lietotāju vajadzībām un struktūrai (koriģējama struktūra) un paredzēta iespēja mainīt datu avotus, koriģējot datu piesaisti.

Kopumā sistēmā ir paredzēts veikt tādu indeksu uzturēšanu kā Ražotāju cenu indekss rūpniecībā, Importa cenu indekss, Eksporta vienības vērtības indekss, Biznesa pakalpojumu cenu indekss un Būvniecības izmaksu indekss. Projekta 1. kārtas ietvaros realizēta pilna sistēmas funkcionalitāte, lai nodrošinātu Importa cenu indeksa aprēķinus. Pārējos četrus indeksu aprēķinus plānots iestrādāt sistēmā 2023. gadā.

Importa cenu indeksa apstrādes shēma Ražotāju cenu indeksu aprēķinu sistēmā

Uzņēmējdarbības strukturālās statistikas kopsavilkumu validācijas sistēma (SBS Valid)

Uzņēmējdarbības strukturālās statistikas kopsavilkumu validācijas sistēma nodrošina CSP lietotājiem rīku SBS kopsavilkumu datu automātiskai validēšanai, validācijas kļūdu aprakstiem, konfidencialitātes pazīmju noteikšanai un datu nodošanai Eurostat. Sistēmas ietvaros ir izveidota integrācija ar Nīderlandes statistikas izstrādātu kopsavilkumu datu konfidencialitātes pārbaudes rīku τ-ARGUS.

Informācijas sistēmu attīstība

Sistēmas nodrošināto procesu plūsma

Sistēmā nodrošinātas tādas funkcijas kā datu imports, validācijas nosacījumu apraksti, validācijas nosacījumu lietošana konkrētai datu plūsmai (datu sērijai), datu konfidencialitātes noteikšana, izmantojot τ -ARGUS programmatūru, tehniska formāta, kurā dati jānosūta uz *Eurostat*, struktūras apraksta izveide, datu konvertācija uz tehnisko formātu, pievienojot no τ -ARGUS saņemto rezultātu, datu eksports dažādos formātos (*.xlsx, *.accdb, *.csv), validācijas protokolu sagatave, datu sagatavošana nosūtīšanai, izmantojot *Eurostat* datu nosūtīšanai izveidoto *EDAMIS* sistēmu, un datu versiju saglabāšana.

Klasifikāciju informācijas sistēma

Klasifikāciju informācijas sistēma izveidota, lai nodrošinātu ērtu un intuitīvu lietojamu risinājumu, kur lietotājs spēs patstāvīgi un ātri atrast interesējošos klasifikāciju datus. Izvirzītā mērķa sasniegšanai veikta padziļināta lietotāju vajadzību analīze. Atbilstoši lietotāju vajadzību analīzes ietvaros apzinātajiem lietotāju mērķiem, uzvedībai un vajadzībām tika veikta Klasifikāciju informācijas sistēmas publiskās daļas lietojuma plānošana, dizaina skiču sagatavošana un grafiskā dizaina paraugu izstrāde galvenajiem lietojuma skatiem, kuriem papildu veikta lietojamības testēšana.

Klasifikāciju informācijas sistēma sastāv no publiskā un iekšējā lietojuma. Publisko lietojumu var izmantot neautenticēti un neautorizēti lietotāji, lai pārskatītu sistēmā pieejamās klasifikācijas, izmantojot grafisko lietotāju saskarni vai arī lietojumprogrammu saskarni, ar kuras palīdzību ir iespējams izgūt klasifikācijas to atkalizmantošanai datu apstrādē.

Sistēmas iekšējais lietojums ir paredzēts sistēmas uzturētājiem un iekšējiem CSP lietotājiem. Šajā vidē tiek sagatavotas izmantošanai statistiskās klasifikācijas, veidotas attiecīgas hierarhijas, nodrošināta to versiju veidošana

Informācijas sistēmu attīstība

laikā, kā arī to satura un publicēšanas pārvaldība. Sistēma nodrošina saišu veidošanu kā starp vienas klasifikācijas versijām, lai būtu iespējams atsekot izmaiņas, tā arī starp dažādām klasifikācijām, ar iespēju pārlūkot šādas saites un izmantot pieejamās korelācijas. Papildus tam sistēma nodrošina iespēju atspoguļot un izgūt klasifikācijas saistīto atvērto datu formā, kā arī klasifikāciju publicēšanu atvērto datu portālā.

Statistiskā uzņēmumu reģistra uzlabošana

Metadatu vadības integrētās statistisko datu apstrādes un vadības sistēmas (MDV-ISDAVS) integrētas statistisko procesu nodrošināšanai, kuru pamatā ir noteikti vienoti metodoloģiskie principi, definīcijas un kvalitātes kritēriji, ir pārskatīta Statistikas uzņēmumu reģistra moduļa funkcionalitāte, lai nodrošinātu saskaņotas statistikas par vienību struktūru, saimniecisko darbību, darījumiem un uzņēmējdarbības nozares darbības rezultātiem.

Atbilstoši saistošajam regulējumam un metodoloģiskajiem norādījumiem Statistikas uzņēmumu reģistrā turpmāk tiks uzturēta informācija juridiskās vienības un statistikas vienības "uzņēmums" līmenī, tādējādi nodalot administratīvos avotos pieejamo informāciju no statistiskās informācijas. Projekta ietvaros ir pārskatīta juridiskās vienības un Statistikas uzņēmumu reģistrā uzturēto statistikas vienību savstarpējā sasaiste un hierarhija, kā arī pārskatītas datu apstrādes procedūras un aktualizācijas iespējas, izmantojot administratīvos un atvērtos datus.

Darba laika uzskaites CSP darbiniekiem sistēma

CSP ir izveidota iekšēja sistēma, kas ir paredzēta patērētā darba laika uzskaitēi. Katram darbiniekam ir pienākums aizpildīt patērētā darba laika atskaites formas, kas mēneša griezumā kalpo par pamatu algas aprēķinam.

Laika atskaite ir aizpildāma, izmantojot iestādē apstiprināto statistisko produktu sarakstu un statistisko biznesa procesu sarakstu. Tādējādi katrs darbinieks norāda patērētā darba laika apjomu uz konkrētu statistikas produktu, strādājot ar to noteiktā biznesa procesā.

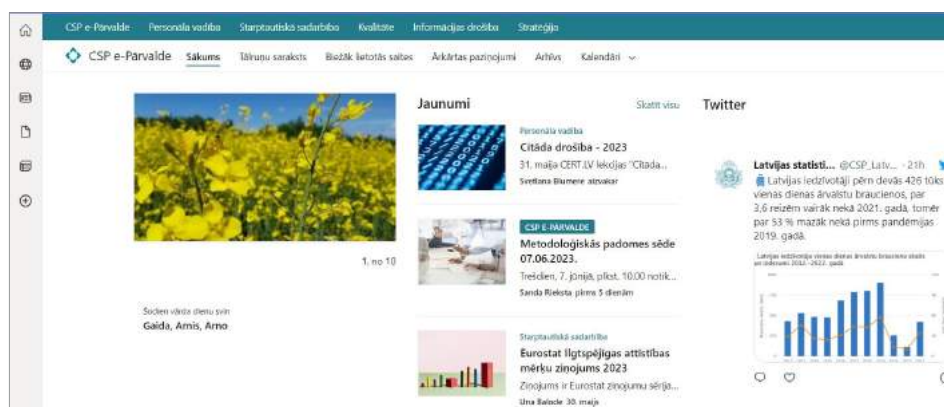
Minētā pieeja nodrošina detalizētu pārskatu par patērēto laiku ne tikai uz konkrēto statistikas produktu, bet arī uz konkrētiem statistiskiem procesiem. Iegūtie dati nodrošina iespējas veikt detalizētu ieguldīto resursu analīzi, kā arī automatizēti aprēķināt izmaksas gan noteiktam statistikas produktam, gan procesam.

CSP šāda pieeja tiek izmantota jau vairāk nekā 15 gadus. Šo projektu CSP realizēja, lai aizstātu tehnoloģiski novecojušu darba laika uzskaites sistēmu ar jaunu, mūsdienīgu un ērtāku risinājumu.

Informācijas sistēmu attīstība

CSP Intraneta vietnes modernizācija

Projekta mērķis bija izstrādāt modernu, tīmekļa balstītu Intraneta sistēmu, kur CSP darbiniekiem būtu pieejami visi administratīva rakstura informācijas avoti vai saites uz citām informācijas sistēmām. Intraneta portāls apvienojumā ar dokumentu vadības sistēmu Namejs, finanšu vadības sistēmas Horizon pašapkalpošanas portālu Horizon Web un projektu vadības un pieteikumu sistēmu PITS nodrošina caurspīdīgu informācijas apriti organizācijā, kā arī kalpo kā zināšanu bāze iestādē.

Datorizēto tīmekļa interviju sistēmas datu ievade no mobilajām iekārtām (CAWI mobile)

CSP izmanto Elektronisko datu vākšanas sistēmu, lai iegūtu datus no respondentiem, kuri ir gan juridiskas, gan fiziskas personas. Šī projekta ietvaros tika pilnveidota funkcionalitāte fiziskām personām – iespēja aizpildīt veidlapu datus no mobilajām ierīcēm.

Lai nodrošinātu iespēju fiziskām personām, kuras ir CSP respondenti, aizpildīt veidlapas, izmantojot mobilās iekārtas, tika modernizēta ISDAVS Elektronisko datu vākšanas apakšsistēma. Līdz šim ievades ekrānformu dizains bija piemērots tikai datu ievadei no datoriem. Lai gan tehniski pastāvēja iespēja to paveikt no mobilajām iekārtām, tas bija ļoti neparocīgi.

Izmantojot CSP Elektronisko datu vākšanas sistēmu no mobilās ierīces, tā tiek atpazīta, un respondentam tiek piedāvāta lietotāju saskarne, kas atšķiras no datoram paredzētās saskarnes dizaina. Vienlaikus tika veikts darbs arī ar veidlapām, iespējami kompakti formulējot jautājumus un atšķirīgā veidā prezentējot atbilžu variantus, padarot datu ievadi maksimāli ērtu no mazāka

Informācijas sistēmu attīstība

izmēra ekrāniem un ņemot vērā atšķirības tīmekļa pārlūka vadībā, salīdzinot ar datoriem.

ĀRĒJĀS TIRDZNIECĪBAS STATISTIKAS DATU APSTRĀDES SISTĒMAS UZLABOJUMI

Ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādes sistēmas uzlabojumi

Preču ārējās tirdzniecības statistikas dati ir vieni no svarīgākajiem statistikas datiem valsts līmenī – tie tiek lietoti dažādu līmeņu ekonomiskās attīstības politiku izstrādē, visās starpvalstu ekonomiskās sadarbības sarunās un līgumos, ietekmē dažādu lēmumu pieņemšanu gan valsts, gan privātajā sektorā. Šo datu augsta kvalitāte ir objektīvs priekšnoteikums ticamas valsts maksājumu bilances sagatavošanai, iekšzemes kopprodukta apjoma aprēķiniem un nacionālo kontu sistēmas balansēšanai.

CSP Latvijā ir atbildīga par preču ārējās tirdzniecības statistikas datu nodrošināšanu. Statistikas datus apkopo, izmantojot gan administratīvos datus (muitas deklarācijas, PVN deklarāciju datus, reģistru datus), gan statistikas veidlapu datus (Intrastat veidlapas). Respondentu aizpildīto statistikas veidlapu datus izmanto, lai nodrošinātu statistiku par preču tirdzniecību starp ES dalībvalstīm. Lai noteiktu respondentus, kuriem ir jāaizpilda Intrastat veidlapas, CSP izmanto VID PVN deklarāciju datus. Jāatzīmē, ka VID PVN deklarāciju dati tiek izmantoti arī datu kvalitātes pārbaudes nolūkos. Savukārt VID Muitas pārvaldes apkopotos muitas deklarāciju datus CSP izmanto, lai sagatavotu statistiku par preču ārējo tirdzniecību ar trešajām valstīm. Būtiska statistikas nodrošināšanas sastāvdaļa ir trūkstošo datu novērtējums par pieprasītajiem, bet neiesniegtajiem Intrastat pārskatiem un novērtējums par uzņēmumiem, kas ir atbrīvoti no Intrastat veidlapu iesniegšanas, jo to tirdzniecības apjoms nepārsniedz statistikas noteikto robežvērtību.

Ārējās tirdzniecības statistikas datu sagatavošanas, izplatīšanas, apmaiņas un kvalitātes prasības ir noteiktas EUS regulā, kas sevī ietver jaunas, būtiskas izmaiņas preču ārējās tirdzniecības statistikas jomā no 2022. gada. EUS regulas prasības paredz apmaiņu ar konfidenciālu informāciju – mikrodatiem par ES iekšējo preču eksportu starp dalībvalstu statistikas iestādēm, kas ir principiāli jauns datu avots ārējās tirdzniecības statistikā, tādēļ jau laicīgi tika plānots, kā izpildīt šīs prasības. Tika lemts, ka nepieciešams izstrādāt jaunu rīku, piesaistot finansējumu ERAF projektu ietvaros.

Līdz ERAF projekta realizācijai ārējās tirdzniecības statistikas sagatavošana CSP bija organizēta tādējādi, ka atsevišķas preču ārējās tirdzniecības statistikas datu kopas tika apstrādātas un uzturētas dažādās vietnēs, izmantojot dažādu programmnodrošinājumu.

Laika gaitā bija radusies nepieciešamība uzlabot datu apstrādes procesu, papildinot datu apstrādes programmas ar jauniem datu laukiem un funkcionalitāti, kā arī izveidot funkcionalitāti jauna datu avota – no citu dalībvalstu statistikas iestādēm saņemto mikrodatu – apstrādei un Latvijas mikrodatu sagatavošanu nosūtīšanai citām dalībvalstīm.

Ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādes sistēmas uzlabojumi

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

2019. gada 13. novembrī ERAF darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" ietvaros uzsākta projekta "Ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādes sistēma" īstenošana.

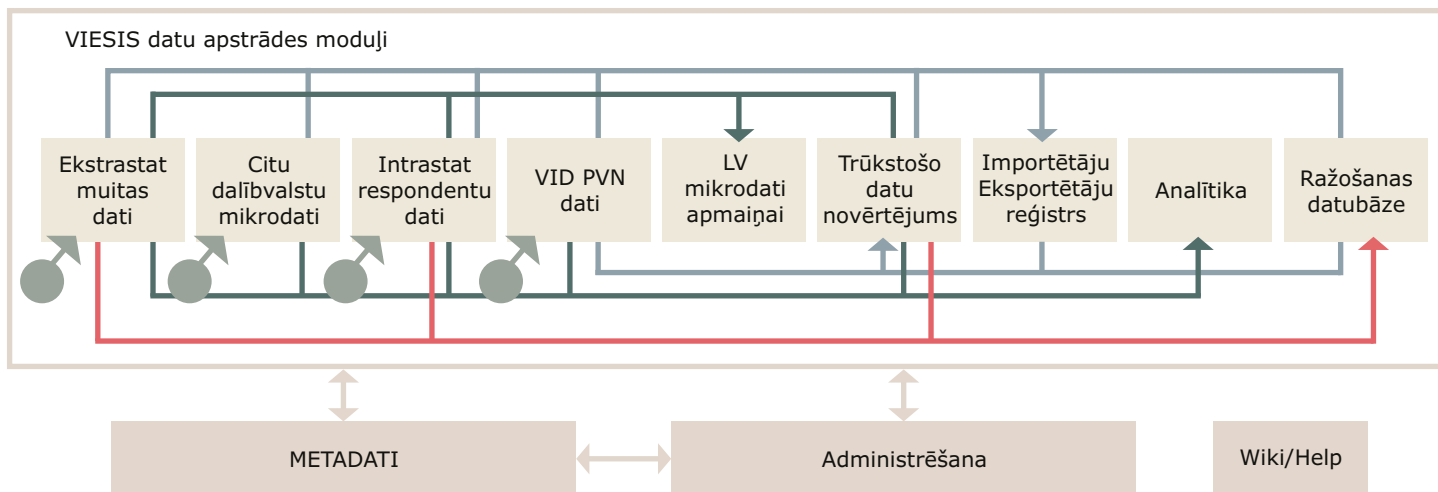
Projekta ietvaros preču ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādei bija paredzēts izveidot Vienotu importa un eksporta statistiskās informācijas sistēmu, kas būtu balstīta uz savstarpēji saistītu moduļu sistēmu, kas izveidotu jaunus, efektīvus un modernus sistēmas funkcionalitātes risinājumus no citām dalībvalstīm saņemto mikrodatu par preču eksportu apstrādei un analīzei un kas ļautu izmantot papildu datu avotus (no citām dalībvalstīm saņemto informāciju par preču eksportu uz Latviju), samazinot Intrastat respondentu noslodzi un vienlaikus saglabājot ārējās tirdzniecības statistikas datu kvalitāti. Ar sistēmas ieviešanu plānots paaugstināt kopējo CSP darbības efektivitāti, uzlabojot datu vākšanas, apstrādes, analīzes un izplatīšanas iespējas.

Projekta kopējās izmaksas pēc papildfinansējuma piešķiršanas ir 559 600 eiro, no tām ERAF finansējums – 475 660 eiro un valsts budžeta līdzfinansējums – 83 940 eiro. Projekts īstenots no 2019. gada 13. novembra līdz 2022. gada 12. novembrim.

Lai nodrošinātu projekta izstrādi un ieviešanu, tika sagatavots detalizētais projekta apraksts, kas apstiprināts VARAM, tika parakstīta vienošanās starp CSP un CFLA par projekta uzsākšanu, kā arī tika izsludināti vairāki iepirkumi un noslēgti līgumi par Vienotās importa un eksporta statistiskās informācijas sistēmas izstrādi un ISDAVS sistēmas pilnveidojumiem.

Ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādes sistēmas uzlabojumi

VIESIS sistēma

● Ārēju sistēmu dati

Vienotās importa un eksporta statistiskās informācijas sistēmas izstrādes projekts tika organizēts, izmantojot *Agile* metodoloģiju. Kopā projekta laikā tika veiktas 33 piegādes, no kurām 14 bija sprintu rezultātā veikto izstrāžu funkcionalitāšu piegāde, bet pārējās – atklāto kļūdu labojumu piegādes. 2022. gada jūlijā sistēmas izstrādes darbi tika pabeigti.

Projekta ietvaros izstrādātā sistēma vienuviet apvieno optimizētus datu vākšanas, apstrādes un analīzes procesus un virkni datu kopas, kas pēc apstrādes veido preču ārējās tirdzniecības statistikas datus, kas tiek agregēti dažādos kopsavilkumos, nodrošinot iespēju tos izmantot izplatīšanai lietotājiem. Piemēram, ir sagatavota un 2022. gada novembrī atvērto datu portālā publicēta mēneša ārējās tirdzniecības statistikas informācija ES kombinētās nomenklatūras 8 zīmju līmenī pa valstīm.

Vienotā importa un eksporta statistiskās informācijas sistēma CSP darbiniekiem nodrošinās efektīvu, ērtu un secīgu preču ārējās tirdzniecības statistikas nodrošināšanai nepieciešamo datu apmaiņu un apstrādi, datu analīzes un izplatīšanas iespējas, ieskaitot mikrodatu par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu sagatavošanu un nosūtīšanu, kā arī mikrodatu saņemšanu no citām ES dalībvalstīm.

Ir paredzēts, ka jaunā sistēma turpmākajos gados spēs nodrošināt gan *Eurostat*, gan CSP ārējās tirdzniecības statistikas datu sagatavošanas un mikrodatu apmaiņas prasības.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Eiropas Statistikas sistēma

CSP ir aktīva ESS dalībniece un pārstāv Latvijas intereses *Eurostat* darba grupās un komitejās, kā arī Padomes statistikas darba grupas sanāksmēs.

CSP eksperti sniedz ieguldījumu starptautiski saskaņotas statistikas metodoloģijas izstrādē gan regulārajās *Eurostat* darba grupās, gan speciālajās darba grupās. Speciālās darba grupas izveido pēc *Eurostat* Direktoru grupu vai ESS komitejas pieprasījuma konkrētu metodoloģiskās izpētes, attīstības darbu veikšanai, un tajās piedalās deleģētu dalībvalstu ekspertu komanda. CSP eksperti deleģēti darbam 22 speciālajās darba grupās:

- sociālās statistikas jomā (piemēram, par tautas un mājojļu attīstības jautājumiem, digitālās nodarbinātības jautājumiem, inovatīviem rīkiem mājsaimniecību budžeta apsekojumu veikšanā);
- makroekonomiskās statistikas jomā (piemēram, par valdības funkciju klasifikāciju, mājsaimniecību kontu sadalījumu, ārējās tirdzniecības mikrodatu apmaiņu);
- vides statistikas jomā (piemēram, par tūrisma statistikas attīstības jautājumiem);
- uzņēmumu statistikas jomā (piemēram, par produktivitātes rādītāju attīstīšanu, informācijas sabiedrības statistiku e-komercijā un mājsaimniecībās).

CSP eksperti turpina pārstāvēt Latvijas intereses Padomes statistikas darba grupā ES lēmumu pieņemšanas procesa ietvaros par ES tiesību aktu priekšlikumiem statistikas jomā. Tāpat CSP eksperti turpina sniegt viedokli par ES tiesību aktu priekšlikumiem, kurus izskata citās Padomes darba grupās un kuru nosacījumi var ietekmēt darbu statistikas jomā (piemēram, Datu akta priekšlikums, Privātuma un elektronisko sakaru regula, regula par Eiropas veselības datu telpu).

CSP lepojas ar tās ekspertiem, kuru darbs un pieredze tiek novērtēta starptautiskā mērogā. Dalībvalstu deleģēto ekspertu konkursa rezultātā Jolanta Minkevica piedalās *Eurostat* Detalizētās ekspertīzes vīziņu ekspertu komandas darbā, vērtējot citu ES dalībvalstu nacionālās statistikas iestādes darba atbilstību Eiropas Statistikas prakses kodeksam.

Turpinot attīstības darbus saskaņā ar CSP stratēģijā noteikto, CSP eksperti turpina divpusējus sadarbības projektus ar starptautiski atzītiem statistikas ekspertiem. Tā sociālās statistikas jomā CSP turpina sadarbību ar

Starptautiskā sadarbība

Saushemptonas universitātes profesoru Li-Chun Zhang CSP izstrādātās iedzīvotāju skaita novērtēšanas metodes pilnveidošanā un šīs pieredzes popularizēšanā dažādos starptautiskos pasākumos statistikas jomā.

Regulāru daudzpusēju un divpusēju sadarbību CSP eksperti turpina pieredzes apmaiņā par dažādiem aktuāliem jautājumiem statistikas jomā. Pieredzes apmaiņa tiek organizēta ar ES nacionālo statistikas iestāžu starptautiskās sadarbības ekspertu tīkla palīdzību vai arī tieši uzrunājot konkrētas nacionālās statistikas iestādes ekspertus. Tāpat CSP eksperti ESS sanāksmēs dalās ar Latvijas pieredzi par aktuāliem ESS jautājumiem un īstenotiem attīstības projektiem.

Eiropas diena CSP

Turpinot Eiropas dienas tradīciju CSP, ES lietu koordinācijas daļa 2022. gada 9. maijā aicināja kolēģus salocīt miera balodi. Balodis ir starptautisks miera simbols, kas vienmēr atgriežas mājās, nesot labas vēstis.

Baltijas valstu sadarbības aktivitātes

Baltijas valstu statistikas iestāžu eksperti dalās pieredzē par aktuāliem regulārajiem un attīstības darbiem statistikas iestādēs. Baltijas valstu sadarbības virzienus un plānus nosaka nacionālo statistikas iestāžu vadītāji Baltijas valstu sadarbības vadības sanāksmes laikā. Vadītāji vērtē iepriekšējā plānošanas perioda sadarbību, nosaka sadarbības virzienus un aktivitātes nākamajam plānošanas periodam, kā arī pēc nepieciešamības saskaņo viedokļus par ESS attīstības svarīgākajiem jautājumiem. Ārpuskārtas Baltijas valstu sadarbības vadības neformālās sanāksmes laikā 2022. gada 27. oktobrī apstiprināts sadarbības plāns laikam līdz 2024. gada aprīlim, kurā iekļautas 16 aktivitātes.

Apvienoto Nāciju Organizācija un ANO Eiropas Ekonomiskā komiteja

CSP piedalās ANO Statistikas komisijas regulārajā darbā. CSP delegētā eksperte turpinās darbu ANO sprinta sesijās par iepriekšējā apdzīvota mājokļa inflācijas mērīšanu. CSP delegētā eksperte piedalījies ANO publikācijas "World's Women 2020" sagatavošanā, sniedzot ieguldījumu gan datu sagatavošanā, gan sniedzot rekomendācijas par publikācijas noformēšanu saskaņā ar CSP pieredzi. Ņemot vērā pieredzi, CSP eksperti ir gatavi turpināt darbu dažādu tematisko publikāciju sagatavošanā pēc pieprasījuma.

Piedaloties ANO reģionālās struktūrvienības – ANO Eiropas Ekonomiskās komitejas (EEK) – darbā un tās paspārnē organizētās Eiropas Statistiķu konferences aktivitātēs, CSP eksperti ir iesaistīti risinājumu meklēšanā, atbildot uz statistiķu kopienas izaicinājumiem starptautiskā mērogā. Pēc sekmīga un starptautiski novērtēta darba sesijas organizēšanā un paneldiskusijas vadīšanā ANO EEK sanāksmēs par Statistikas likumdošanas modernizācijas jautājumiem CSP eksperte turpinās darbu ANO EEK Statistikas likumdošanas modernizācijas

Starptautiskā sadarbība

darba grupas Vadības grupā (*Steering group*). Saskaņā ar Eiropas Statistiku konferences deleģējumu CSP priekšniece turpinās darbu Eiropas Statistiku konferences birojā. Birojs ir atbildīgs par Konferences darba sagatavošanu.

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

CSP piedalās OECD darba grupu un komiteju darbā, daloties pieredzē un labākajās praksēs ar OECD dalībvalstu ekspertiem jaunu, inovatīvu statistisko metožu izstrādē un lietošanā. CSP pārstāv Latvijas intereses OECD Statistikas un statistikas politikas komitejā. OECD Statistikas direktorāts ir viens no svarīgākajiem CSP starptautiskās sadarbības partneriem, un CSP, definējot tās attīstības virzienus, ņem vērā OECD darba prioritātes. CSP eksperte kopš 2022. gada sākuma ievēlta OECD Tūrisma statistikas darba grupas birojā, un turpinās darbu šajā statusā, sniedzot ieguldījumu Tūrisma darba grupas sanāksmes sagatavošanā.

CSP nav tieši iesaistīta divpusējos OECD projektos ar Latviju. Reizē CSP eksperti pēc divpusējos projektos iesaistīto nozaru ministriju un institūciju pieprasījuma sniedz vērtējumu par tajos plānoto apsekojumu anketām. Tā, piemēram, CSP eksperte bija iesaistīta OECD Uzticēšanās pētījuma padomdevēju grupā, lai sniegtu vērtējumu par pētījuma ietvaros veicamā apsekojuma anketu Latvijas kontekstā, tajā skaitā par jautājumu tulkojumu latviešu valodā saskaņā ar statistikas jomas ierasto praksi. CSP atzīst OECD veikto pētījumu nozīmi Latvijas politiku plānošanai, tāpēc ir gatava turpināt sadarbību ar atbildīgajām nozaru ministrijām veidlapu vērtēšanā un citās aktivitātēs, ņemot vērā ierasto praksi statistikas jomā.

Tehniskās palīdzības aktivitātes

Novērtējot savulaik saņemto atbalstu un ES dalībvalstu atsaucību, daloties pieredzē par ES prasību statistikas jomā ieviešanu nacionālajā statistikas sistēmā, CSP īsteno tehniskās palīdzības aktivitātes saskaņā ar mērķa valstu faktisko nepieciešamību.

2022. gada 17.–19. maijā CSP viesojās Moldovas statistikas eksperti, lai iepazītu CSP pieredzi sociālās un biznesa statistikas datu vākšanā un apstrādē, metodoloģijas izstrādē, kā arī administratīvo datu izmantošanā un statistikas publicēšanā.

2022. gada 20.–21. jūnijā CSP viesojās Melnkalnes statistikas eksperti, lai pārrunātu ar saskaņotā patēriņa cenu indeksa apkopošanu saistītos jautājumus, tai skaitā cenu informācijas vākšanu un apstrādi, izlases veidošanu, imputāciju tehniku, kvalitātes izlīdzināšanas procedūru un arī indeksu apkopošanas tehnikas specifiskām patēriņa grupām.

CSP vienmēr ir atvērta konstruktīvai sadarbībai saskaņā ar mērķa valstu vēlmēm un CSP kapacitātes iespējām.

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Komunikācija ar sabiedrību

Erudīcijas spēle "Zini vai domā, ka zini?" sarunu festivālā "Lampa"

2. jūlijā Cēsu pils parkā, teltī "Valsts māja", notika erudīcijas spēle "Zini vai domā, ka zini?", ko rīkoja Valsts kanceleja sadarbībā ar CSP, Datu valsts inspekciju un Kultūras ministriju. Uz āķīgiem jautājumiem par statistiku, medijpratību un kritisko domāšanu centās atbildēt Ilzes Dobeles un Kristapa Tālberga komandas, bet spēli vadīja Uģis Joksts.

CSP balva

29. decembrī CSP priekšniece Aija Žīgure pasniedza SIA "Rimi Latvia" ikgadējo CSP balvu par teicamu sadarbību kvalitatīvas statistikas nodrošināšanā 2022. gadā.

"Mums ir tradīcija gada beigās pateikties vienam uzņēmumam, ar kuru visa gada garumā bijusi teicama sadarbība. Izvēle ir sarežģīta, jo ir ļoti daudz uzņēmumu, kas sniedz statistikas pārskatus. Šogad izvēles pamatā ir savlaicīgu un precīzu pārskatu iesniegšana. Rimi uzņēmums CSP iesniedz 15 dažādus statistikas pārskatus, sākot ar datiem par mazumtirdzniecību pārtikas veikalos un beidzot ar informācijas un komunikāciju tehnoloģiju lietošanu uzņēmēju noskaņojuma pašvērtējumu. Pavisam tie ir 44 pārskati gadā," pasniedzot ikgadējo CSP balvu, teica Aija Žīgure.

2022. gadā 28 tūkstoši jeb ceturtā daļa no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem Latvijā CSP sniedza dažādus rādītājus. Kopā iesniegti aptuveni 393 000 statistikas pārskatu no uzņēmumiem, valsts un pašvaldību iestādēm, pašnodarbinātajiem un zemnieku saimniecībām.

Publicitāte medijos un sociālajos tīklos

2022. gadā izplatītas 220 statistikas ziņas, kā arī informācija par CSP darbības aktualitātēm. Starp nozīmīgākajiem medijiem sasniegtās auditorijas ziņā bija portāli Delfi, TVnet, LSM, nra.lv, jauns.lv, bb.lv, rus.Delfi, LA.lv, laikraksts "Diena", četri radio – LR1, LR2, SWH, Skonto – un viena televīzija (LTV1), kā arī TV3 portāls tv3.lv.

Rīkoti vairāki mediju brīfingi. 11. janvārī notika tiešsaistes mediju brīfings par inflāciju decembrī un 2021. gadā. Medijus pārstāvēja četras televīzijas (LTV, TV3, ReTV, Kurzemes TV), kā arī pārstāvji no nacionālās ziņu aģentūras LETA, vairākiem portāliem un nacionālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

1. jūnijā rīkots tiešsaistes mediju brīfings par iedzīvotāju skaita izmaiņām Latvijā 2021. gadā. Medijus pārstāvēja TV3 (televīzija) un tv3.lv (portāls), nacionālā ziņu aģentūra LETA, Dienas Business, Latvijas Avīze, LSM.

No erudīcijas spēles sarunu festivālā "Lampa"

Ikgadējo CSP balvu SIA "Rimi Latvia" pasniedz Aija Žīgure (otrā no kreisās) un Ramona Skakunova (pirmā no labās)

Komunikācija ar sabiedrību

Aija Žigure (no kreisās) un Dita Zemīte preses brīfingā

15. jūnijā tiešsaistes mediju brīfingam par tautas skaitīšanas pēdējiem rezultātiem (nodarbinātību nozarēs un nodarbināto izglītības līmeni) sekoja reģionālā televīzija ReTV, nacionālā ziņu aģentūra LETA, pārstāvji no Cēsu domes un Rīgas Stradiņa universitātes.

23. septembrī rīkots klātienē mediju brīfings par iedzīvotāju mobilitāti 2021. gadā. To apmeklēja divas televīzijas (LTV un TV3), kā arī ziņu aģentūra LETA.

Medijos CSP minēta 11 180 reizes. Sadalījums mediju segmentos atgriezās pirmspandēmijas līmenī – nedaudz vairāk par pusi (56 %) tiešsaistes medijos (2021. gadā 68 %), radio 20 %, nacionālajos laikrakstos 8 %, reģionālajos laikrakstos 6 %, ziņu aģentūrās 5 %, TV 3 % un žurnālos 1 %.

Intars Abražuns TV par inflāciju

2022. gadā, kad divciparu inflācija bija 10 mēnešos no 12, bet inflācija virs 20 % visu pēdējo pusgadu, katrs piektais jeb 19 % no visiem pieminējumiem bija par inflāciju, kad sekoja demogrāfija (10 %), nodarbinātība/ bezdarbs (8 %), IKP (7 %), apsekojumi (7 %), algas (6 %).

2022. gada beigās @CSP_Latvija tvitera kontam bija 7 540 sekotāju, @CSB_Latvia tvitera kontam angļu valodā – 3 640 sekotāju, Facebook kontam – 3 700 lietotāju.

Informācijas pieprasījumi

2022. gadā CSP sniegusi atbildes uz 1 150 informācijas pieprasījumiem no iedzīvotājiem, valsts institūcijām un uzņēmumiem, kā arī 27 datu lietotāji regulāri nodrošināti ar statistikas datu apkopojumiem. Tāpat atbildēts uz 220 mediju jautājumiem, no tiem 62 bijuši CSP amatpersonu komentāri TV vai radio. No medijiem visbiežāk datus vai CSP amatpersonu komentārus prasīja Latvijas Televīzija (44), Latvijas Radio (31), TV3 (22), Dienas Bizness (15), Re:Baltica (12), Delfi (10), ReTV (8), LSM (5).

KVALITĀTES UN INFORMĀCIJAS DROŠĪBAS PĀRVALDĪBA

Kvalitātes un informācijas drošības pārvaldība

CSP kā uzticamai statistikas iestādei ir svarīga sniegto pakalpojumu kvalitāte un datu drošība. Kopš 2017. gada informācijas drošības pārvaldības sistēma ir sertificēta atbilstoši standartam ISO 27001:2013 "Informācijas tehnoloģija. Drošības paņēmieni. Informācijas drošības pārvaldības sistēmas. Prasības". Sertificētā darbības sfēra ir "Informācijas un datu vākšana, uzkrāšana, apstrāde un uzglabāšana Latvijas CSP funkciju izpildei, kā arī statistiskās informācijas nodrošināšana iekšzemes un ārvalstu datu lietotājiem".

Informācijas drošības pārvaldība ir viena no CSP pastāvīgajām prioritātēm. Atbilstoši konfidencialitātes, integritātes un pieejamības prasībām tiek īstenota informācijas un tehnisko resursu klasifikācija un informācijas drošības riska pārvaldība. Īpaša uzmanība tiek pievērsta informācijas apstrādes sistēmu darbības stabilitātei un uzticamībai.

CSP darbība attiecībā uz datu apstrādi nav mainījies arī pēc Vispārīgās datu aizsardzības regulas ieviešanas – CSP turpina ievērot gan prasības attiecībā uz statistisko konfidencialitāti, gan personas datu aizsardzību. Droša personu datu apstrāde un aprīte CSP notiek, nodrošinot personas datu pseidonimizāciju.

CSP tīmekļvietnē publicētā Privātuma politika satur paziņojumu par personas datu apstrādi CSP, informācijas drošības pamatnostādnes, informāciju par konfidencialitāti oficiālās statistikas nodrošināšanas jomā un ierobežotas pieejamības informācijas sarakstu. CSP noteiktās informācijas drošības prasības ir saistošas gan CSP nodarbinātajiem, gan trešajām pusēm tiktāl, cik tās ir atbilstošas trešās puses un CSP sadarbības veidam un raksturam.

Kopš 2018. gada kvalitātes vadības sistēma ir sertificēta atbilstoši standartam ISO 9001:2015 "Kvalitātes pārvaldības sistēmas. Prasības". CSP kvalitātes vadības sistēma ir ieviesta, lai pastāvīgi nodrošinātu sniegto statistikas produktu un pakalpojumu atbilstību lietotāju vajadzībām un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, efektīvi izmantojot pilnveidošanās iespējas un pieejamos resursus. CSP ir sertificēta iestādes pamata darbības sfēra: oficiālās statistikas nodrošināšana – plānošana, izstrāde, datu iegūšana, apstrāde, analīze un izplatīšana.

2022. gada novembrī sekmīgi noritējis CSP abu vadības sistēmu uzraudzības audits. SIA "BM Certification" auditori atzina, ka CSP veiksmīgi uztur un pilnveido gan kvalitātes vadības sistēmu, gan informācijas drošības pārvaldības sistēmu. To apliecina audita rezultāti – neatbilstības nav konstatētas. Audīta laikā tika gūta pārliecība par sistēmas atbilstību standartiem ISO 27001:2013 un ISO 9001:2015.

FINANŠU RESURSI UN
REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

Finanšu resursi un rezultatīvie rādītāji

CSP īstenotās budžeta programmas

CSP budžetu 2022. gadā veidoja šādas **budžeta programmas (apakšprogrammas)**:

- 24.00.00 programma "Statistiskās informācijas nodrošināšana";
- 62.00.00 programmas "Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana" 62.07.00 apakšprogramma "Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekti (2014–2020)";
- 63.00.00 programmas "Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014–2020)" 63.07.00 apakšprogramma "Dalība starptautiskajos izglītības pētījumos";
- 67.00.00 programmas "Eiropas kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana" 67.06.00 apakšprogramma "Eiropas kopienas iniciatīvas projekti";
- 70.00.00 programmas "Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana" 70.06.00 apakšprogramma "Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija, dodoties uz ES Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm";
- 71.06.00 Norvēģijas finanšu instrumenta finansētā programma "Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām un vide (LV-CLIMATE)";
- 99.00.00 programma "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem".

2022. gadā minēto budžeta programmu ietvaros CSP galvenās aktivitātes bija saistītas ar stratēģiskā mērķa, apstiprināto prioritāšu un veicamo uzdevumu izpildi, nodrošinot statistiskās informācijas lietotājus ar neatkarīgu augstas kvalitātes oficiālo statistiku.

CSP budžets

2022. gadā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem bija 92 961 eiro. Salīdzinājumā ar 2021. gadu ieņēmumi ir samazinājušies par 132 082 eiro jeb 58,7%.

Transfertu ieņēmumi 2022. gadā palielinājušies par 3 221 eiro, lielākās izmaiņas veidojas atvērtajā 70.06.00 apakšprogrammā "Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija, dodoties uz ES Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm".

Finanšu resursi un rezultatīvie rādītāji

Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem 2022. gadā bija 13 053 980 eiro, salīdzinot ar 2021. gadu, palielinājums ir par 1 349 445 eiro jeb 11,5 %. Palielinājums saistīts ar 24.00.00 programmā "Statistiskās informācijas nodrošināšana" piešķirto finansējumu prioritāro pasākumu īstenošanai statistikas modernizācijai, uzņēmēju administratīvā sloga mazināšanai un datu pieejamības veicināšanai.

CSP kopbudžeta izdevumi 2022. gadā bija 13 201 802 eiro, kas, salīdzinot ar 2021. gadu, ir palielinājušies par 1 253 944 eiro jeb 10,5 %.

	Finansiālie rādītāji	2021. gadā faktiski	2022. gadā	
			plānots	faktiski
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	11 983 680	13 327 901	13 204 263
1.1.	dotācijas	11 704 535	13 058 089	13 053 980
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	225 043	204 562	92 961
1.3.	transferti	54 101	65 250	57 322
2.	Izdevumi (kopā):	11 947 857	13 339 901	13 201 802
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	10 867 740	11 127 025	10 988 975
2.1.1.	kārtējie izdevumi	10 860 815	11 069 025	10 931 819
2.1.2.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	1 425	—	—
2.1.3.	uzturēšanas izdevumu transferti	5 500	58 000	57 156
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 080 118	2 212 876	2 212 827

Rezultatīvie rādītāji

CSP darbības stratēģijā 2020.–2022. gadam budžeta programmu un apakšprogrammu ietvaros plānotie darbības rezultāti ir sasniegti.

Rezultatīvais rādītājs	2021. gadā faktiski	2022. gadā	
		plānots	faktiski
Statistikas nodrošināšana un uz procesiem orientētas statistikas ražošanas attīstība			
Sanāksmes ar respondentiem jaunas datu ieguves/aprēķinu metodoloģijas ieviešanai un esošās metodoloģijas pilnveidošanai (skaits)	1	X	X
Partnerības ar respondentiem ietvaros organizētas statistikas ražošanas attīstības veicināšanas aktivitātes (skaits)	–	3	3
Uzņēmumu statistikas pārskatu vidējais atbildētības līmenis (%)	90	90	90
Ar nozīmīgākajiem administratīvo datu turētājiem noslēgtie/aktualizētie sadarbības līgumi (skaits)	2	4	4
Aprēķināti ražotāju cenu kopindeksi (skaits)	4	5	5
Izstrādāta tehniskā specifikācija Statistisko klasifikāciju satura pārvaldības sistēmai (skaits)	1	x	x
Izstrādāts Statistisko klasifikāciju satura pārvaldības sistēmas tehniskais risinājums (skaits)	–	1	1
Statistikas uzņēmuma reģistra ieviešana (%)	10	50	50
Mājokļu pieejamības izvērtējums (mājokļu skaits)	–	1 100 00	1 100 00
Statistikas un datu pieejamības nodrošināšana datu lietotājiem			
Aktivitātes datu lietotāju izglītošanai un statistikas popularizēšanai (skaits)	4	x	x
Aktivitātes datu lietotāju informēšanā (skaits)	–	4	4
CSP datu izplatīšanā izmantotas interaktīvas datu vizualizācijas (skaits)	10	x	x
Sagatavota detalizēta teritoriālā statistika (režģa dati, ciemi, blīvi apdzīvotas teritorijas, pilsētu apkaimes, pagastu detalizācijā) (tēmu skaits)	–	2	2
Inovatīvi statistikas produkti (skaits)	1	1	1
Publiski pieejamās informācijas kvalitātes pilnveidošanas pasākumi, uzturot atgriezenisko saiti ar statistikas lietotājiem (skaits)	4	4	4
Publicēti eksperimentālās statistikas rādītāji (skaits)	3	2	2

Finanšu resursi un rezultatīvie rādītāji

Rezultatīvais rādītājs	2021. gadā faktiski	2022. gadā	
		plānots	faktiski
CSP statistisko datu vākšanas, apstrādes un izplatīšanas informāciju sistēmu attīstība			
Pieejamo elektronisko veidlapu īpatsvars Elektroniskajā datu vākšanas sistēmā (%)	94	94	94
Datu noliktavas ietvaros integrēti dati no ārējiem datu sniedzējiem/īpašniekiem (skaits)	63	70	77
Izveidota preču ārējās tirdzniecības statistikas apstrādes sistēma, balstīta uz savstarpēji saistītiem moduļiem (skaits)	-	1	1
Sagatavota mikrodatu apmaiņas apakšsistēma, nodrošinot drošu konfidencialas informācijas apmaiņu ar citām ES dalībvalstīm par preču eksportu (skaits)	-	1	1
Oficiālās statistikas sistēmas koordinācija			
Izstrādāta un aktualizēta Oficiālās statistikas programma vidējam termiņam (skaits)	1	1	1
Latvijas statistikas iestāžu, kas ražo Eiropas statistiku, atbilstība Eiropas statistikas Prakses kodeksa prasībām (%)	90	90	90
Sanāksmes Latvijas statistikas iestādēm par aktuāliem darbības jautājumiem (skaits)	3	3	3
Statistikas padomes sanāksmes (skaits)	4	4	4
Augstskolu un profesionālās izglītības iestāžu absolventu monitorings			
Monitorings par Latvijas augstskolu absolventiem (absolventu skaits)	45 000	60 000	60 000
Monitorings par Latvijas profesionālās izglītības iestāžu absolventiem (absolventu skaits)	16 000	24 000	24 000

PERSONĀLS UN PERSONĀLA VADĪBA

Personāls un personāla vadība

2022. gada 31. decembrī CSP amatu sarakstā bija 497 amata vietas – 251 valsts civildienesta ierēdņu un 246 darbinieku amata vietas. Gada beigās bija 57 vakantas amata vietas, no tām 4 – vadītāju amatos. Kā arī eksperta (22), intervētāja (10), datubāzes analītiķa (3), datubāzes programmētāja (2), sistēmanalītiķa (2), statistikas matemātiķa (2), grāmatveža (2) u.c. amata vietas. Vidējais nodarbināto skaits gadā bija 463.

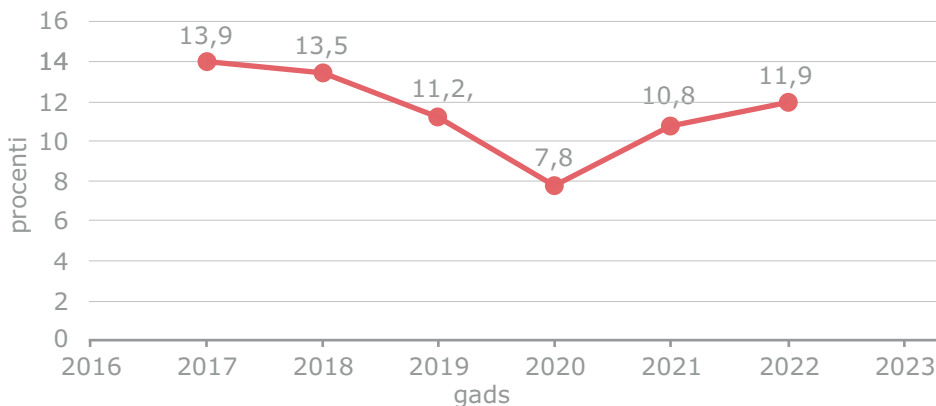
2022. gada beigās CSP strādāja 445 nodarbinātie, no tiem 387 sievietes un 58 vīrieši. Sieviešu īpatsvars CSP pēdējos gados ir saglabājies nemainīgi augsts, un pērn tas sasniedza 87 % no kopējā nodarbināto skaita.

2022. gadā civildienesta un darba tiesiskās attiecības ar CSP pārtrauca 55 nodarbinātie. Biežākie pamatojumi civildienesta un darba tiesisko attiecību izbeigšanai ir nodarbināto un darba devēja savstarpējā vienošanās, nodarbināto uzteikums un valsts noteiktā pensijas vecuma sasniegšana. Lai CSP labāk izprastu nodarbināto aiziešanas iemeslus un noskaidrotu viņu apmierinātību ar darba vidi un CSP procesiem, nodarbinātais tiek aicināts aizpildīt *Exit* aptauju. Tās aizpildīšana ir brīvprātīga un 2022. gadā tajā piedalījās 30 nodarbinātie. *Exit* aptaujas rezultāti liecina, ka nodarbināto galvenie aiziešanas iemesli (aptaujā nodarbinātajam ir iespēja atzīmēt vairākus iemeslus) ir nepietiekams atalgojums (17 atbildes), karjeras izaugsmes trūkums (7 atbildes), personīgie iemesli (7 atbildes) un nodarbināto pensionēšanās vecuma sasniegšana (6 atbildes).

Ar katru gadu arvien aktuālāks kļūst jauno darbinieku piesaistes un esošo nodarbināto noturēšanas jautājums, it sevišķi laikā, kad Latvijas ekonomikas izaugsme piebremzējās un CSP personāla sastāvs strauji noveco.

Personāla mainības rādītājs salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir pieaudzis par vienu procentpunktu un sasniedza 11,9 %.

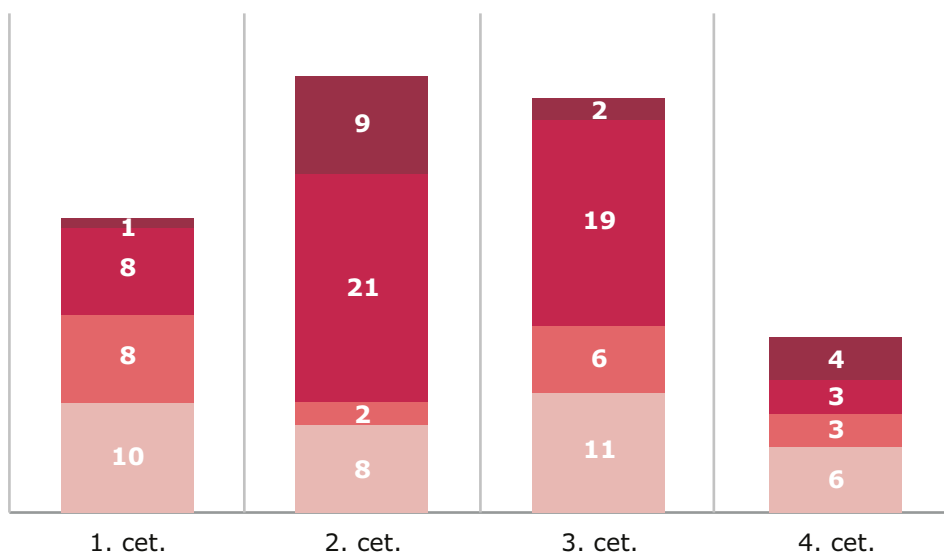
Personāla mainības rādītājs procentos

Personāls un personāla vadība

Vakanto amata vietu aizpildīšanai CSP rīko konkursus. 2022. gadā tika izsludināti 129 amata vietu konkursi, no tiem 91 – uz ierēdņu amata vietām, bet 38 – uz darbinieku amata vietām. Uz tiem pieteicās 138 pretendenti. Lielākā daļa konkursu beidzās bez rezultāta, tā kā nepieteicās neviens pretendents (51), pretendenti neatbilda konkursa prasībām (19) vai pretendents attiecās no tālākas dalības konkursā (16).

Amata konkursi CSP sadalījumā pēc rezultāta 2022. gadā

- bez rezultāta, jo pretendenti atteicās no tālākas dalības
- bez rezultāta, jo neviens nepieteicās
- bez rezultāta, jo neatbilda prasībām
- beidzies ar rezultātu

2022. gadā CSP kolektīvam pievienojās 44 jauni nodarbinātie, no tiem 77,3 % ir ar augstāko izglītību. Jaunajiem darbiniekiem lielākoties izglītība ir tādās jomās kā ekonomika, tiesību zinātnes, projektu vadība, grāmatvedība, datorzinātnes, uzņēmējdarbības vadība un vides zinātne.

Iepriekšējā gadā 15 nodarbinātie bija nolēmuši papildināt un padziļināt savas profesionālās amata kompetences, pieņemot jaunu izaicinājumu un turpinot savu karjeru CSP iekšienē, no tiem 9 nodarbinātie virzījās pa karjeras hierarhijas kāpnēm vertikāli uz augšu.

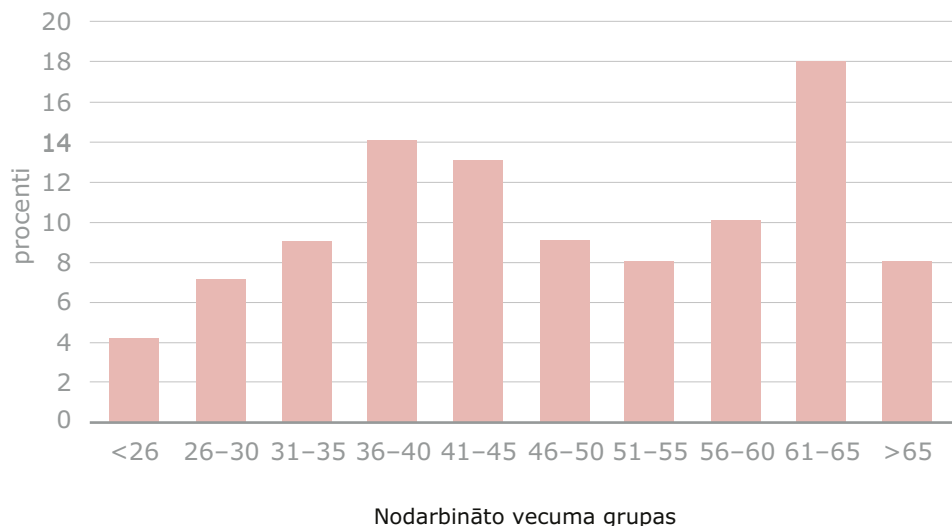
Personāls un personāla vadība

Atlīdzības sistēmas reforma valsts pārvaldē CSP vieš cerību pakāpeniskai pārejai uz konkurētspējīgākas atlīdzības noteikšanu CSP nodarbinātājiem. Jāatzīmē, ka bez papildu finansējuma piesaistes šis mērķis būs grūti sasniedzams, jo pat iekšējo resursu ietvaros, radikāli mazinot darbinieku skaitu un pārskatot iekšējos procesus, nodarbināto mēnešalgu paaugstināšanu varētu neizdoties veikt līdz 2027. gadam.

CSP ir izstrādāts un ieviests jauno darbinieku mēnešalgas noteikšanas algoritms, kas atbilstoši jaunā darbinieka kvalifikācijas un kompetenču vērtējumam nosaka jaunā darbinieka sākotnējo mēnešalgu.

Personāla vidējais vecums CSP jau vairākus gadus saglabājas virs 45 gadiem, 2022. gadā tie bija 48 gadi. Vairāk nekā ceturtdaļa (26 %) CSP nodarbināto ir vecāki par 61 gadu, un 2022. gada 31. decembrī 14 % nodarbināto bija sasnieguši valsts noteikto pensionēšanās vecumu.

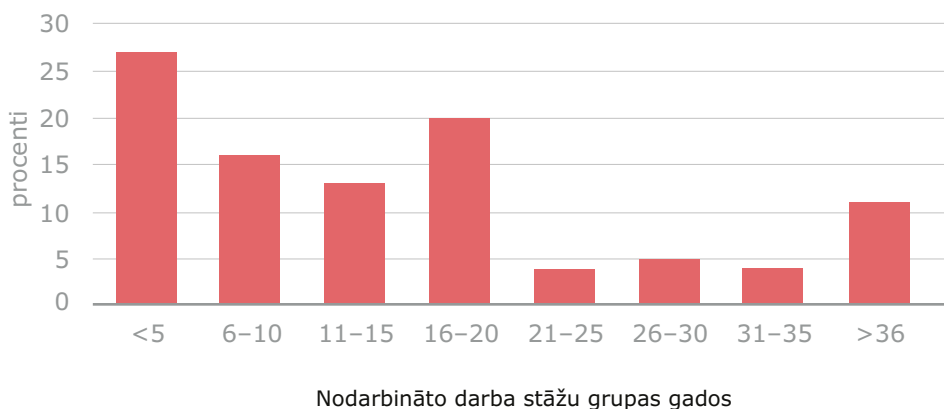
Nodarbināto vecuma struktūra procentos

Personāla vecuma struktūra ir cieši saistīta ar nodarbināto darba stāžu. Lielākā daļa (56 %) nodarbināto CSP strādā mazāk par 15 gadiem. Ievērojama daļa (15 %) nodarbināto strādā CSP ilgāk par 31 gadu, un 29 % nodarbināto darba stāžs ir no 16 līdz 30 gadiem. Šie rādītāji būtiski ietekmē vidējā nodarbināto darba stāža rādītāju, kas vairākus gadus saglabājas augstā līmenī, un šogad tas ir 15 gadi.

Personāls un personāla vadība

Nodarbināto darba stāža struktūra procentos

CSP lielākā vērtība ir augsti izglītots un profesionāls personāls – 77 % nodarbināto ir augstākā izglītība, no tiem 57,3 % ir maģistra grāds.

Nodarbināto zināšanu un prasmju paaugstināšanai un nostiprināšanai CSP pastāvīgi piedāvā iespēju mācīties un pilnveidoties. Mācību procesa organizēšanā CSP meklē labākos risinājumus nodarbināto profesionālās attīstības un kompetences paaugstināšanai, gan organizējot CSP vajadzībām pielāgotas mācības lielākām nodarbināto grupām, gan nodrošinot individuālas mācību iespējas.

Starp nozīmīgākajām apmācību aktivitātēm 2022. gadā var uzsvērt komunikācijas kompetenču pilnveidošanas apmācības statistiķiem un intervētājiem, pārmaiņu vadības kompetenču pilnveidošanas apmācības augstākā un vidējā līmeņa vadītājiem, Vienotās importa un eksporta statistiskās informācijas sistēmas lietotāju apmācības, projektu vadītāju apmācības, profesionālo prasmju apmācības informāciju tehnoloģiju jomā, angļu valodas grupu apmācības un *Eurostat* organizētos Eiropas statistiķu profesionālās apmācības, kurās piedalījās 24 nodarbinātie.

Vēl pirms Covid-19 pandēmijas CSP bija ieviests elastīgs darba laiks un attālinātais darbs. Ja 2021. gadā saistībā ar valstī noteiktajiem epidemioloģiskās drošības pasākumiem lielākā daļa CSP nodarbināto strādāja tikai attālināti, tad iepriekšējā gada laikā nodarbināto darba laika organizēšana ir piedzīvojuši kārtējo transformāciju – ieviests hibrīddarba laika organizēšanas modelis.

Pēdējo divu gadu laikā būtiskās izmaiņas darba organizācijā paaugstināja nenoteiktību un sociālo kontaktu samazināšanos, kas liek pievērst lielāku uzmanību labbūtības veicināšanas pasākumiem darbavietā, meklējot arvien

Personāls un personāla vadība

jaunus veidus, kā palīdzēt nodarbinātajiem tikt galā ar izaicinājumiem gan mentālās, sociālās, gan arī fiziskās veselības kontekstā. Nodarbināto labsajūtas uzturēšanai bija organizēta tiešsaistes lekcija "Tavai redzes veselībai", kurā lektore dalījās ar praktiskiem vingrinājumiem redzes uzlabošanai.

No esošajām nodarbināto labbūtības paaugstināšanas iniciatīvām būtiskākās ir dzeramā ūdens aparātu pieejamība katrā Rīgas biroja stāvā, vingrošanas, virtuves un atpūtas telpas pieejamība nodarbināto vajadzībām, informatīvie materiāli par darba vietas iekārtošanu, ievērojot ergonomikas aspektus, e-kursi par emociju vadību un fiziskām aktivitātēm. Arī turpmākajos gados CSP pievērsīs lielāku uzmanību iniciatīvām darbinieku labbūtības paaugstināšanā.

Atzīmējot CSP speciālistu inovatīvo ieguldījumu statistikas ražošanas procesu pilnveidē un statistikas plānošanas, izstrādes, iegūšanas, apstrādes, analīzes un izplatīšanas attīstībā, 2022. gadā EM Atzinības raksts pasniegts Ancei Ceriņai un Anželikai Pavlovai. Par nozīmīgo ieguldījumu statistikas plānošanas, izstrādes, analīzes un izplatīšanas attīstībā un savlaicīgu un detalizētu datu sagatavošanu un sniegšanu valdības lēmumu pieņemšanai Covid-19 laikā EM Pateicības rakstu pasniedza Intaram Abražunam un Armandam Plātem.

CSP Atzinības raksts par nozīmīgu ieguldījumu statistikas ražošanas attīstībā un modernizācijā pasniegts Gunai Karlsonei, Norbertam Tāleram un Jeļenai Voronovai. Atzīmējot ieguldījumu statistikas iegūšanas, apstrādes, analīzes un izplatīšanas attīstībā, CSP Pateicības raksts pasniegts Egija Bietei, Vijai Buntei, Irēnai Ceplišai, Anitai Ernestsonai, Zanei Grēnai, Dacei Kalniņai, Ilzei Ķerus, Vidai Lukaševičai, Sigitai Melderei, Ilzei Naumovai, Baibai Pommerei, Laurai Pūpolai, Kalvim Okmanim, Elitai Ozoliņai, Jeļenai Plikšei, Agnesei Šaltenei, Ievai Zabarovskai un Santai Zajkalnei.

EM apbalvojumu pasniegšana
CSP darbiniekiem

CSP apbalvoto darbinieku kopbilde

JAUNIEŠI CSP UN EIROPAS JAUNATNES GADS

Jaunieši CSP un Eiropas Jaunatnes gads

2022. gadā pirmo reizi ES vēsturē uzmanības centrā tika izvirzīti Eiropas jaunieši – Eiropas Komisija pasludināja 2022. gadu par “Eiropas Jaunatnes gadu”. Gan Eiropā, gan Latvijā jauniešiem tika organizēti pasākumi un aktivitātes, tāpat arī paši jaunieši organizēja aktivitātes, lai veicinātu plašāku jauniešu līdzdalību un informētību par jauniešu iespējām.

Eiropas Jaunatnes gada ietvaros, veicinot kvalitatīvas diskusijas un pētniecisko žurnālistiku par aktuālām jaunatnes politikas tēmām, ES mājā notikušajā diskusijā “Jauniešu skaita samazināšanās” piedalījās Sociālās statistikas metodoloģijas daļas vadītāja Sigita Purona-Sida. Pasākuma moderators Emīls Lukjanskijs vadīja domu apmaiņu par to, kādu ietekmi jauniešu skaita samazināšanās atstāj uz Latvijas ekonomiku, kādi faktori ietekmē jauniešu emigrāciju un kādēļ ir tik svarīgi iesaistīt un atbalstīt jauniešus.

Eiropas dienā 9. maijā CSP Facebook lapā publicēja salīdzinājumu starp jauniešu ekonomisko aktivitāti un izglītības līmeni pēc vecuma un dzimuma, savukārt Starptautiskajā jaunatnes dienā 12. augustā CSP publikācijā apskatīja, kuras paaudzes jaunieši veido šodienas Latviju.

CSP apgūst jaunus izplatīšanas rīkus, kas top arī ar iestādes jauniešu aktīvu līdzdalību. Vienā no raidierakstiem (podkāstiem) par jauniešiem un darba tirgu CSP pārstāvēja Sociālās statistikas datu apkopošanas un analīzes daļas eksperte **Santa Zaļkalne**, kas pastāstīja par darbaspēka apsekojumu un tādiem ekonomiskās aktivitātes statistikas rādītājiem kā nodarbinātība un bezdarbs. Santa atzīst, ka viņu saista iespēja runāt par datiem, izmantojot mūsdienīgākus komunikācijas kanālus (raidieraksti, Instagram live).

Santa Zaļkalne CSP strādā jau ilgāk nekā 3 gadus. Sākotnēji atsaukusies vakances sludinājumam, kas bijis saistīts ar bakalaura darba tematiku, jo, studējot socioloģiju, no pasniedzējiem bieži dzirdēts par CSP kā nopietnu un profesionālu statistikas iestādi. Santai veicamajā darbā saistoša liekas iespēja ikdienas darbu ar datu analīzi un izplatīšanu atsvaidzināt ar dažādu vizualizāciju izveidi lietotājiem. Viņa pamatoti var lepoties ar sagatavotajām publikācijām, kurās ir izdevies saprotami un vizuāli pievilcīgi pasniegt sarežģītu informāciju.

Zinām, ka jaunieši ir aktīvi, atraktīvi un darbīgi, ar daudzām idejām, zināšanām un interesēm, kā arī vēlmi apgūt visu jauno. Sadarbības pasākuma laikā Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolas “RISEBA” profesionālās bakalaura studiju programmas “Sabiedriskās attiecības un reklāmas menedžments” studentiem tika lūgts sagatavot priekšlikumus komunikācijai ar jauniešiem, lai uzvērtu, cik svarīgi ir būt statistikas apsekojuma respondentam. Dažus priekšlikumus CSP arī īstenoja. Pastāv arī ilgtermiņa sadarbība ar citām universitātēm par prakses amatu nodrošināšanu matemātiķiem statistiķiem. Prakse CSP var būt arī pirmais solis darba gaitu uzsākšanai.

Tā Matemātiskā nodrošinājuma daļas statistikas matemātiķe **Liliāna Roze**

Jauniešu skaita samazināšanās

KAD? 19. oktobris KUR? E5 Māja CIKOS? 13.00 - 15.00

Santa Zaļkalne atzīst:
“Sociālās statistikas tēmas ir patiešām interesantas – no datiem ir iespējams veikt secinājumus, ar kuriem tā vien gribas iepazīstināt sabiedrību.”

Jaunieši CSP un Eiropas Jaunatnes gads

Liliāna Roze:

“Ir interesanti pētnieciskie darbi, ar kuriem iegūstu pieredzi arī tēmās, kas nav tieši saistītas ar ikdienas darba pienākumiem.”

bakalaura studiju laikā izvēlējās CSP kā savu prakses vietu tāpēc, ka tika piedāvāta ne tikai prakses iespēja, bet arī pilnvērtīga darba pieredze. Jau vairāk nekā 2,5 gadus Liliāna ir CSP statistikas matemātiķu pulkā, viņas galvenā atbildība ir izlašu izveide apsekojumos – gan personu, gan uzņēmumu, gan lauksaimniecības statistikas jomā. Liliāna atzīst, ka atnākusi uz CSP gandrīz kā “balta lapa”, jo nebija tik apjomīgi praktiski izmantojusi bakalaura studiju laikā iegūtās zināšanas, bet darbs CSP ir radījis lielāku izpratni matemātikas statistikas jomā. Bez profesionālās izaugsmes Liliāna lielāko ieguvumu darbā atzīmē atsaucīgus un zinošus kolēģus, pretimnākošu vadību, kā arī to, ka ir iespēja piedalīties konferencēs vaiursos zināšanu papildināšanai.

Darbs CSP Liliānu aizrauj ar iespēju piedalīties pētniecības un attīstības darbos, gūt jaunu pieredzi tēmās, kas nav tieši saistītas ar ikdienas pienākumiem, un ļauj pilnveidoties. Lai apsekojumiem izveidotu aptaujājamo personu izlases vai izstrādātu imputācijas, atbilstošākās metodes izvēlei jāiepazīst arī attiecīgās statistikas nozares specifika un pieejamie dati avoti. Imputācijas izstrādei darbaspēka apsekojumā trūkstošo datu aizstāšanai ar reālām vērtībām Liliānai bija jāpēta dati un iegūta informācija par atbildējušiem un neatbildējušiem respondentiem, jālieto dažādas metodes un jāskatās, kura vislabāk un visticamāk nosaka nezināmās vērtības.

Uzņēmumu strukturālās un finanšu statistikas daļas vadītāja vietniece **Ļubova Deņisova** darbu CSP uzsāka kā statistiķis Preiļu datu savākšanas un apstrādes centrā, kur bija atbildīga par pārskatu savākšanu. Izvēlējās CSP, jo redzēja šo iestādi kā labu vietu turpmākajai profesionālajai izaugsmei un jaunai pieredzei.

Strādājot Preiļu datu savākšanas un apstrādes centrā par statistiķi, Ļubova pabeidza maģistratūru informācijas tehnoloģiju jomā. 2020. gadā viņa tika pieņemta darbā par vecāko referenti Uzņēmumu strukturālās un finanšu statistikas daļā, bet no 2023. gada janvāra ir šīs daļas vadītāja vietniece.

Ļubova sekmīgi nodrošina daļas atbildībā esošo uzdevumu izpildi EUS regulas prasību ieviešanā uzņēmējdarbības strukturālajā statistikā. Viņa vadīja granta projektu, kurā izstrādāts datu kopsavilkumu validācijas un transformācijas modulis uzņēmējdarbības strukturālās statistikas vajadzībām un sagatavoti dati EUS regulas prasību nodrošināšanai par nozarēm, kas līdz šim nebija ietvertas uzņēmējdarbības strukturālās statistikas apsekojuma lokā.

Vides un enerģētikas statistikas daļas eksperte Sintija Ancāne ikdienā nodrošina vides ekonomisko kontu, energoresursu aprites rādītāju sagatavošanu, aktualizēšanu un izplatīšanu. Viņas atbildības jomā ir datu sagatavošana Latvijas energobilancei – no Latvijas uzņēmumiem apkopotie dati par energoresursu iegādi un patēriņu nozarēs. Šos datus izmanto politikas plānošanā, tie dod iespēju savstarpēji salīdzināt ES valstis, tostarp novērtēt ES uzstādīto ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. Enerģētikas tēma prasa

Ļubova Deņisova:

“Darbs ar datiem ir interesants, nav vienmuļš, katru dienu ir citi darbi.”

Jaunieši CSP un Eiropas Jaunatnes gads

pastāvīgi papildināt zināšanas, sekot līdzi pārmaiņām nozarē. "Man patīk, ka ir jādoma, jāmeklē un jāanalizē, jo neviens nepateiks priekšā, kā ir izpildāmi darbi," atzīst Sintija.

Atskatoties uz savu jau 4 gadus ilgo darba pieredzi, Sintija atzīst, ka pirmajā gadā veicamie darba pienākumi likās diezgan secīgi un konkrēti, bet, laikam ejot un darbiem atkārtojoties, sāka parādīties lielāka izpratne un ar katru reizi iegūtā pieredze arvien palielinās.

Sintijas atbildības sajūta un uzņēmība bija par pamatu tam, lai viņai uzticētu vadīt nozīmīgu projektu par Eiropas zaļā kursa statistiku. Ar projektu saistītie pienākumi prasa ne tikai statistikas ražošanas procesa pārzināšanu, bet arī administratīvo darbu veikšanu un apakšuzņēmēju piesaisti un koordināciju, darbu izpildes un finanšu izlietojuma uzraudzību.

Kā profesionālajai izaugsmei noderīgu pieredzi projekta vadībā iegūtās iemaņas atzīmējis arī Statistikas plānošanas un standartizācijas daļas eksperts **Toms Zaltāns**. Viņa vadītajā projektā par teritoriālās un pilsētu statistikas datu vākšanu tiek veicināta izpratne par reģionālo statistiku, veikta aptauja par dzīves kvalitāti un vākti dati par funkcionāli urbāniem apgabaliem.

Trīs aizvadītajos darba gados CSP Toms guvis daudzpusīgu pieredzi un zināšanas statistikas jomā – par ESS Prakses kodeksu, par vispārīgajām kvalitātes prasībām statistikas iestādēm, par trešo ESS detalizēto ekspertīzi jeb auditu. Kā vienu no nozīmīgākajiem ieguvumiem Toms atzīmē CSP iegūtās zināšanas reģionālās statistikas jomā – par *NUTS* klasificēšanas sistēmu, teritoriālo tipoloģiju veidiem.

Resursu plānošanas, analīzes un koordinācijas daļas projekta vadītāja **Egija Biete** sāka darbu CSP, vēloties papildināt savas zināšanas un pieredzi valsts pārvaldē. Atzīst, ka viņu saista darba vide iestādē un kolēģi – profesionāli, uz sadarbību vērsti un atsaucīgi. Ar gandarījumu Egija atzīmē, ka 2022. gadā pēc ilgāka pandēmijas ierobežojumu perioda beidzot bija izdevies organizēt klātienes apmācības projektu vadībā. CSP nodarbinātajiem bija iespēja gūt vērtīgas papildu zināšanas esošo projektu īstenošanai un jaunu projektu efektīvai sagatavošanai.

Egijas ikdienas darba pienākumos ietilpst CSP projektu administrēšana – atbalsts projektu plānošanā un atskaišu sagatavošanā, zināšanu apmaiņas veicināšana. Informācijas sistēmu administratora amatā gūtās zināšanas noderīgas, veidojot nodarbināto dienas likmju (*Unit cost*) un *Eurostat* pieprasīto statistikas produktu izmaksu aprēķinu. Ik gadu viņas pārraudzībā ir ap 40 aktīviem projektiem. Egija ir pārliecināta, ka ar labu, zinošu un zināt gribošu komandu, kā arī aktīvu komunikāciju ir iespējams rast risinājumus ikvienā situācijā un paaugstināt darba efektivitāti.

Sintija Ancāne secinājusi:
"Izpratne ir tā lieta, kas neļauj
darbam būt garlaicīgam."

Toms Zaltāns
"Projektu vadība ir vērtīga
profesionālās izaugsmes pieredze"

Egija Biete:
"Katrs projekts ir unikāls, un tā
komanda ir liela vērtība."

NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

Nākamajā gadā plānotie pasākumi

2023. gadā CSP uzsāk īstenot iestādes stratēģijā 2023.–2029. gadam noteiktos uzdevumus, nodrošinot lietotājus ar neatkarīgu augstas kvalitātes oficiālo statistiku.

Veicamie prioritārie pasākumi 2023. gadā

- Oficiālās statistikas programmas 2023.–2025. gadam izpildes nodrošināšana CSP kompetences ietvaros;
- atbilstoši Eiropas uzņēmējdarbības statistikas noteiktajām detalizācijas prasībām ražotāju cenu indeksu aprēķināšana;
- augstskolu un profesionālās izglītības iestāžu absolventu monitorings;
- detalizētas teritoriālās statistikas (režģa dati, ciemi, blīvi apdzīvotas teritorijas, pilsētu apkaimes, pagasti) sagatavošana;
- Statistikas uzņēmuma reģistra funkcionalitātes uzlabošana;
- jaunu privātu datu avotu izpēte izmantošanai statistikas ražošanā;
- inovatīva statistikas produkta – svārstmigrācijas plūsmas pēc ekonomiskiem un demogrāfiskiem rādītājiem – izveide;
- eksperimentālās statistikas nodrošināšana par uzņēmējdarbības jomu;
- datu mājokļu pieejamībai pēc mājtsaimniecību tipa nodrošināšana EM pētniecības projektam;
- Statistisko klasifikāciju publicēšana atvērto datu portālā;
- reģionālo datu vākšanas un ziņošanas sistēmas izveidošana, lai veicinātu reģionālo klimata pārmaiņu politikas plānošanu un ieviešanu.

gada pārskats
2022